



**Podíl údů „Dědictví Svatojanského“  
na rok 1926. Číslo 2.**

# **PODVOD FULGENTA OHMA**



**Obrázek ze současného života**

**ANTONÍN THEIN**

**V Praze 1926**

Nákladem „Dědictví sv. Jana Nepomuckého“  
Tiskem knihtiskárny V. Kotrba



**Kč 3.-**

# PODVOD FULGENTA OHMA

---

OBRÁZEK ZE SOUČASNÉHO ŽIVOTA

NAPSAL

ANTONÍN THEIN

PODÍL ÚDŮ „DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO“ NA ROK 1926.  
ČÍSLO 2.



V PRAZE 1926.

NÁKLADEM „DĚDICTVÍ SV. JANA NEPOMUCKÉHO“. — TISKEM CYRILLO-  
METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY V. KOTRBA.

„Milostpán jede!“

Paní Vavřínková, která právě lžící míchala v kastrolu na sporáku dusící se maso, přestala míchat, nastavila hlavu uchem k oknu a poslouchala.

„Je to on,“ povídkala.

Poznala už rachot manželova kočárku i dupot Fricka, jejich valáška.

„Fany, skočte otevřít!“

Fany skládala prádlo, které snesla před večerem s půdy, šlehla ještě na půl složeným kávovým ubrusem, honem jej ještě složila, přehodila přes prádelní koš a vyběhla ven. A zrovna doběhla a otevřela obě půlky železných vrat, vedoucích do dvora, když pan doktor Vavřínek dojel.

Frick s kočárkem a doktorem zastavil na dvorku, právě ve středu mezi obytným stavením a jeho stájí, spravedlivě, aby měli oba stejně daleko domů, on i jeho pán.

A zatím, co Fany vypřahala Fricka, uvolňujíc kožené postraňky z vah, rozepínal si doktor kožich u krku a vyndával nohy z kožešinového nánožníku, zavěsil složené lácaly na kovové oko u chomoutu a potřepal rukou v rukavici Fricka, kterého odváděla Fany do teplé stáje.

U dveří do kuchyně přivítala muže paní Vavřínková, pomohla mu z kožichu, který povésila na rohatinu na chodbě, nalila mu vlažné vody do umyvadla, aby si umyl ruce a přichystala domácí soukenné střevíce, hřející se u kamen.

„Zpropadený vítr, ten je jak jed a profoukne i do kožichu,“ ulehčil si doktor. „Raději kdyby už napadl sních. Vaříte Frickovi oves?“

„Buď bez starosti, má ho na plotně, to víš, že ho dobře opatříme. Fany už to obstará. Pojd' večeret!“

Doktor vzal ještě župan a zaliboval si. „Teď by mne však netěšilo, kdyby ještě někdo přišel, měl jsem toho za celý den dost.“

Vedle kuchyně, v jídelně, bylo příjemně vytopeno. Byl tam čistý, svěží vzduch, jako v místnosti, kde se topí a nikdo tam není. Nad kulatým stolem, stojícím uprostřed, svítla od stropu veliká lampa, na bíle prostřeném stole byly dva příbory proti sobě.

Doktor si sedl, přikryl si kolena županem a sáhl po novinách. Paní doktorová vešla s bílým porcelánovým hrnkem, v němž byla hliníková lžice a nabrala doktorovi do talíře polévky, sama vylévajíc si na talíř zbytek.

„Na tu jsem se těšil,“ řekl pan Vavřínek, ponořuje lžici do teplé polévky, jejíž celerová vůně mu rozzařovala obličej.

Paní Vavřínková postavila prázdný hrnek s naběračkou na skládací podnos na stůl, sedla ke své polévce a zbožně a pomalu se pokřižovala.

Doktor četl, dívaje se do novin. Paní Vavřínková, ještě než dojedl, sebrala hrnek a přinesla z kuchyně na podnosu přikrytý kastrol, vedle něho talíř rýže.

„Co pak je?“

„Roštěná“

Pan doktor zálibně zalovil pod pokličkou, kterou paní nadvzdala, nahnul si rýže s talíře a ke všemu si přidal omáčky z masa. Díval se do novin a jedl.

„Ty už jsi hotova, vždyť jsi nic nejedla.“

„Měla jsem rýži.“

„Aha,“ nadvzvedl lékař obočí, jako by vzpomínal „dnes je pátek.“

Ale více neřekl. Ty časy už přešly, kdy chtěl také svou manželku, a především svou manželku, předělati podle svého. Pan doktor Vavřínek byl od dob studentských pokrokářem. Nic nadpřirozeného pro něho neexistovalo. Ale přece něčemu se klaněl. Vědění. V mladistvém nadšení točila se mu hlava, když si představoval, co všechno věda v moderní době dokázala, a každý nový objev v jakémkoliv oboru vítal s prudkým rozechvěním, bezmeznou úctou a neochvějnou vírou, že

věda ovládne všecko a povznese člověka k takové výši, že bude moci zvolati sebevědomě: „Kdo jako já, a kdo nade mnou?“

Během studií sice ochabovala jeho neomezená víra v síly člověka a ve výsledky vědy; zvláště některé léky s velikou reklamou uváděné jako záchrana lidstva, naučily ho zdržlivě vyjadřovati se o nezadržitelné průbojnosti vědy, neboť zklamání přivedlo pochybnost; v nemocnicích a na klinikách naučil se poznávati nemohoucnost usilování lidského a malomocnost člověka. Nicméně však zůstávaly zde jako do výše trčící majáky mnohé objevy v různých odvětvích lékařství, v bakteriologii, chirurgii, farmakologii a jinde. To byly opěrné body, o něž opíral svou víru ve všemohoucí vědu. Nevěřil již v šleňný let, jímž lidstvo ovládne malý i velký svět a zvolá „já jsem Bůh!“, ale věřil, že postupem, v epochách, během věků, soubornou prací všech mozků, přiblíží se lidstvo k tomuto cíli.

Na tuto svou víru chtěl převést také svou manželku, zvláště v prvních dobách jejich manželství, ale nepodařilo se mu to.

Paní Vavřínková měla ducha vnímavého pro pokroky vědy, sama byla přiměřeně vzdělaná a nadaná, ale nic nemohlo pohnouti její hlubokou vírou v nadpřirozené. Byla opravdovou, věřící katoličkou. Byla podobna těm velikým duchům, jež věda neodvedla od Boha, ale jejich víru utvrzovala, takže skláněli před Bohem svoje nadané hlavy.

Doktor Vavřínek býval v prvních dobách útočný, neodbytný, ale jeho manželka dovedla s velikým taktem a roztomilostí rozptylovati jeho útoky, seslabovati jeho naléhání, opravovati jeho omyly a po případě hájiti své přesvědčení, že její manžel ustával ve svých nápirech. Zazlíval sice svoji paní její „pobožnůstkářství“, jak nazýval její zbožnost. Ale vážil si jejích vlastností jako něžné ženy, oddané choti a vzorné matky. Po boku takové ženy bylo manželství jeho šťastné, obzvláště, když se jim narodila dceruška Věra.

Byl-li doktor shovívavý ve věcech náboženských ke své manželce, umínil si, že svou dceru vychová bez těchto, jak pravil, předsudků, hmotářsky.

Pokrok, věda, umění, lidství — to měly být její vůdčí zásady žitím, jako byly jeho.

Praksi měl v Proletově slušnou, s paní vyženil krásné věno, finančně byl zajištěn a neodvislý. Neodvislý! Samostatný! Na tom si zakládal a k tomu chtěl vésti svou dceru. K samostatnosti a neodvislosti. Náboženství činí závislým. Náboženství omezuje, náboženství svazuje. Mínil náboženství katolické a měl na mysli článek víry o Bohu soudci, o životě věčném a desatero přikázání Božích. Ostatní náboženství církví a sekt pro jejich neurčitost, hovnění slabostem a pošetilostem zakladatelů, nebo členů, považoval za pouhé spolkářství, jehož nesnese vzdělaný duch.

Pokud chodila Věra na obecnou školu v Proletově, nedotýkal se doktor Vavřínek náboženství přímo. Nechtěl vyvolávat srážek, které by snad nastaly mezi učitelem a dítětem, které by řeklo, tatínek povídal, že to není pravda! Přece však dovedl zesměšnit vypravování biblické, znevážit poučku katechismovou, zlehčit modlitbu, jako zbytečnost označit úkony náboženské.

Věruška otvírala udivené oči, zpytavě pohlížela na tatínka, přicházela k matce.

„Tatínek to tak nemyslí, tatínek jen žertoval,“ vylouvala paní Vavřínková dceruše a hleděla v ní utvrdit víru a bázeň boží ze všech sil. Vždyť láska mateřská chce dáti dítěti to nejlepší.

Ale otec myslel právě tak. Zbožňoval svou dcerušku a chtěl jí dáti to, co sam pokládal za nejvznešenější úděl, výplň a cíl člověka: svobodu přesvědčení, nezávislost na předsudcích, čili zbavení se jistého náboženství, a místo toho víru ve všemohoucí vědu, lásku k umění a snažení o ušlechtilé lidství.

Proto brával dcerušku s sebou při svých jízdách k nemocným a hovořil k ní v tomto smyslu. Probouzel v ní lásku k přírodě, ale nikdo nevyslovil slova „Stvořitel“ a „Bůh“. Mluvil jen o silách přírody, o účelnosti v přírodě, o věčnosti hmoty, o vývoji a zdokonalování, ale nikdy o všemohoucnosti a moudrosti Boží. Promlouval k ní způsobem přístupným o tom, co duch lidský ve světě již dokázal a rozevíral možnosti, ke kterým snad dojde, ano, kterou měrou netušenou

předstihne . . . Zdálo se mu, že zase omládá a nadšení mladých studentských let vrací se k němu, vlévá se do žil a unáší jeho ducha. Byla toho příčinou jeho dce-ruška vedle něho, která na něm visela, na něm lpěla, k němu lnula vší láskou své dívčí mysli?

A čím byla větší, tím určitěji a sytěji mohl se vyjadřovati. Když nechodila už do školy, padly závory ohledů. Svoboda svědomí, nezávislost na předsudcích! Doktor Vavřínek podával své dceři ovoce poznání dobrého i zlého, odhaloval docela, co dřív jenom podkryl, svrhl směle, čím dříve jenom viklal, vyřkl a dopověděl, co dřív jenom naznačoval. Věřiny oči se otvíraly dokořán, takže vzpomínala na Satanovo: „Otevrou se oči vaše, a vy budete jako bohové!“

„Necítíš, jak rostou člověku křídla, jak jda po zemi, dotýká se hvězd? Podmanil si i vzduch a země je pod nohama jeho a rozumem svým sahá od končin až do končin? A jedinec — co je sám o sobě? Nejmenší částička, nic. Ale v celku, v stoletích, věčnosti, v lidstvu je Bůh. A není jiného Boha!“

Bylo to vyřčeno. Doktor Vavřínek zvítězil nad duchem své dcery. Co zakoušela paní Vavřínková v prvních letech svého manželství od svého muže pro svoji živou, prostou, upřímnou víru, to znova zakoušela od dcery, ale v míře vrchovatější, žahavější a bolestnější. Jak Věra lnula ke svému otci, tak byla vášnivou přívrženkou jeho názorů, a při tom byla bezohlednou. Ale jemných způsobů byla paní Vavřínková, jejíž víra a zbožnost byla vpravdě andělská.

To začalo působiti na Věru. „Nedávejte místa hněvu, mírnost vaše budiž známa všechněm lidem!“ „Udeří-li tě kdo ve tvář levou, nastav mu i pravou.“ „A to čině, shrneš uhlí řeřavé na hlavu jeho.“

Věra, vidouc tichost matčinu, její sebezapíravost, beznáročnost, obětavost a bezpříkladnou trpělivost a lásku, vzpomatovala se. Její dívčí něha zvítězila a probírala se ze světoborného chlapství, k němuž dospěla pod vlivem otcovým. Počala matce opláceti něhou. A snad by se byl ještě přetvořil její duch, neboť kdo miluje, je hotov se rozdati. Ale otec postřehl nebezpečí

a vyhledal pro Věru pensionát, kde by dokončila vzdělání v jeho duchu.

Byla jeho pýchou, když o prázdninách přijížděla domů. Byli jako dva kamarádi, starší a mladší, jako učeň a mistr, který je hrd na svého učně.

V pensionátě ukázala Věra pěkné schopnosti pro malování. Nadšeně psala o tom domů. Konečně našla cíl života, svoje povolání. Věnuje se malířství.

Otec nebránil. Byl spokojen. Mělo se jí dostati řádného učitele, vynikajícího mistra. Ale Věra dlouho u něho nevydržela. Psala domů. Je to puntičkář, šosák, jenž klade váhu na dobrou kresbu, soulad barev, rozvržení světla a stínu, který neví nic o duši, svéráznosti předmětu a je nepřitelem nejnovějších směrů. Našla si učitele jiného, jejímu snažení plně odpovídajícího, doufá, že otec bude s ní souhlasiti. Vystřídala ještě několik učitelů, vystavovala také v jakémisi bezvýznamném sdružení nepochopených a došla přesvědčení, že malířství ji neuspokojuje, neopovídá její tužbě, podatí se zcela, zachytiti prchavé nálady svého já v důvěrných jeho záchvěvech. Tak psala domů. Cítí v sobě povolání herecké. To jediné odpovídá jejím tužbám a jen v něm může najíti smysl života.

Paní Vavřínková se ulekla. Prála si, aby přijela domů, ale pan doktor se tomu opřel. „Člověk je nejšťastnější v tom povolání, k němuž ho táhne záliba. Umění představovati lidem veliké činy i vášně, vznešenost i ubohost jejich, jest záslužným činem vychovatelským“, horoval doktor „a právem divadlo nazývá se chrámem umění a herečka kněžkou Thaliinou“.

Paní Vavřínková vzdychala. Opět naléhala, aby Věra přišla domů. Ukazovala na to, že tato dráha je nejklužší a nejnebezpečnější. Ať Věra přijde domů a tu ať zkoumá sebe, cítí-li opravdu v sobě sílu k této životní dráze. Snad je jenom okouzlena a omámena lichou představou, snad je to chvilková nálada vrtošivé povahy. Ať užije klidu v kruhu rodinném. Bez toho jí nic neužijí, mají jen tu jednu, ale vlastně jakoby jí neměli, stále je v cizině.

Leč doktor odporoval. Nesmějí býti sobci. Svůj zájem musí obětovati štěstí dítěte. V mládí jest se člověku



propracovati k budoucnosti, když v něm všechno vře a kypí, když v sobě cítí sílu, podrobiti si svět. Aby přijela domů, sem do Proletova, kde každý musí obrůstí mechem? Nebylo by to tolik, jako ptáčeti, chtějícímu se vznést do výše a tam rozjásati se písni, ustříhnouti křídla? On nebude nepřitelem svého dítěte.

Tak zaměnila Věra barvy a štětce za dramatickou masku a místo před malířským stojanem stávala před velikým zrcadlem, aby studovala pohyby rukou, držení těla, výrazy tváře, majíc posunky a pohyby znázorňovati různá vnitřní hnutí, rozpoložení myslí, stavy duše, nálady, pocity a vášně.

Měla dobré učitele, doktor Vavřínek nešetřil. A Věra spotřebovala nemálo. Byla „umělkyní“.

Byla malířkou a měla mnoho známostí z kruhů hochů, kleří hrou s barvami chtějí strhnouti na svá čela slávu a zasypati své kapsy zlatem. Prozatím byly prázdné. Ale Věra měla. Proto stále se kolem ní točil kruh příživníků, mladých lidí chtějících užívat

Teď byla pěstitelkou umění hereckého. Zde bylo ještě více čekatelů, prázdných hlav a ještě prázdnějších kapes, za to tím větších nároků a požadavků.

A slečna Věra, vychovávaná otcem k nezávislosti na předsudcích, ke svobodě svědomí a samostatnosti, nechávala se obtáčetí těmito kruhy, nepozorujíc, jak ji strhují dolů, s výšin, kam chtěla dostoupiti, stahují do nížin a propastí, jako chalupy oplétající se na nohy koupajícího se v záludném jezeře. Voda na povrchu je čistá, světlá, odráží se v ní obloha a zrcadlí šťastné okolí, ale běda, dole chalupy nepustí, a až opustí síla, čeká na dně bahenní sliz.

Věra Vavřínková brzy opustila své dobré a osvědčené učitele a učitelky hereckého umění. Ano, bylo tomu tak. Dávala za pravdu svým různým přátelům i přítelkyním, že divadlo je ústav zastaralý, přítomnost že náleží filmu. Co slyší dnes o divadle, o hrdince, o divě? Nic! Snad nejsou vůbec, anebo ztrácejí se tak, jako malé divadelní plakáty vedle velikých plachet biografů. Souhlasila, že jevištní umění herecké je jako sklenice vody proti celé řece, která tu plyne, tam se valí, jinde řítí a padá ve slapech a vodopádech, nesvá-

zaná, nespoutaná. Nic jí nepřekáží, ani břehy, ani hráze, tvoří vítězný živel.

Věra Vavřínková cítila se strhována od umění na několika čtverečních metrech prken, jež představují svět, k umění, jež k výkonům strhuje si zemi, moře i vzduch, jež hraje v ulicích měst všech dílů světa, v lesích, pralesích i v pouštích, na horách a ledovcích, v automobilu i v aeroplánu, všude.

Fulgent Ohm uměl o tom živě, nadšeně a přesvědčivě hovořiti a nítiti ve Věře touhu, věnovati se tomuto všestrannému umění

Fulgent Ohm byl sám kinohercem u zdejší filmové společnosti a byl z družiny otáčející se kolem Věry Vavřínkové. Dovedl toho, že se dovedl zmocniti i přízně a náklonnosti Věry Vavřínkové více, než kdo jiný. Byl v tom dobrým, honěným hercem. Podařilo se mu to nevšímavostí, přezíráním, ano dokonce i jakýmsi pohrdáním. To Věru dráždilo. Obracela se na něho vždy výslovně a zvlášť, kdykoliv byl spor nebo rokování o něčem. Připadala si před ním malá a nehotová, a jeho úsudek zdál se jí neomylným.

A on si ji tak přitahoval a poddával. Byla jím přitahována jako železná pilina magnetem. Pomalu odstrkoval všechny, kdož byli kolem Věry, až stál vedle ní sám. Zůstával u ní ještě, když ostatní již odcházeli, a přicházel v čas, kdy pro jiné nebyla doma. Brzy platil u ostatních za jejího „přítele“, když Věra sama ještě byla daleka připustiti si, že by mohl býti přítelem v tom smyslu.

A skutečně byla mezi ní a jím ještě přehrada určité zdrženlivosti. Ale nebyla to nerozborná hráz, nepřekročitelná propast, nebo něco takového nebezpečného. Obyčejná plenta, závěs, kulisa. Stačilo Fulgentu Ohmovi do toho jenom kopnout, a plenta by padla, kulisa by se poroučela. Jenom vztáhnout ruku, a závěs by klesl. Ale on hrál dále a věděl, že upře na ni jednou oči a jí že se ve zmatku zatočí hlava; vztáhne ruce, a ona mu bez dechu padne do náruče.

Zatím pronášel své neomylné řeči o kinoumění a převedl Věru do kinoherecké školy.

A Věra vpadla celou svou pohyblivou, zmítající

se povahou myslí v tento nový život, o němž se domnívala, že je jejím pravým cílem.

Nebylo to už nudné deklamování, nebyly to ukázněné, školské postoje, osvědčené starobylou tradicí, pohyby mezi pozadím, levou a pravou kulisou. Tu otevřela se budoucí hvězdě filmu docela nová činnost nutné přípravy ke slávě. Byl to především sport.

Věra Vavřínková začala jezdit na koni, učila se řídit auto, cvičila se v plování a nejmodernějších tancích a ve všem, čeho je ve filmu, dychtícím i po nemožném, zapotřebí.

Věra ovšem psala o této změně a svém rozhodnutí, ostatně už starém, domů.

Paní Vavřínková ztrnula. Žádala rozhodně, aby vzali dceru domů. Tušila nebezpečí takového života pro mladou dívku. Ale doktor Vavřínek šel s duchem času. Revoluční duch pokácel i v něm všechny staré zásady, řád a zvyklosti, které tu ještě zbyly a které se ozývaly v jeho svědomí. Skoro by dával za pravdu své manželce, ale přehlušoval se jalovými výrazy o šosáctví, zkostnatělém nazírání na výchovu v duchu staré, přežitě morálky. Nyní je jiný čas. On svou dceru vychoval v širokém rozhledě na svět. Dostalo se jí výchovy v duchu hodnocení vlastní síly a zodpovědnosti před sebou samým. Dnes mladá dívka není děvče minulého století à la sedávej panenka v koutě. Rovnocennost s mužem! Život je boj. A citoval starého německého klasika: Muž musí ven, v boj s nepřátelským žitím, musí zápasit, rvát se, uchvacovat, brát a dávat v sázku a být odvážným. Co platilo dřív o mužích, platí teď i o nynějším pokolení žen. On na tyhle změněné poměry, díky své prozíravosti, dceru připravil. Teď vidí, že jednal správně, když ji co nejvíce vzdaloval vlivu své manželky.

A že bude hrát pro film? Zcela správně! Je vidět, že má smysl pro pokrok. Kinoherectví může dobře živit svého člověka. Taková filmová hvězda . . .!

Paní Vavřínková vzdychala. Ale byla příliš trpná, a proto tajila i tyto vzdechy před svým mužem.

Panu Vavřínkovi se chtělo také vzdychat, a to bylo, když Věra končila své nadšené listy lichotícími

se žádostmi o více peněz. Ale i on potlačoval tyto vzdechy, neboť komu je měl adresovati než sobě? A konečně, mají jenom ji, Věru!

Tak plynul čas. Věra a Fulgent byli již kamarádi. Nebylo jinak možno při tomto způsobu života. Ve společnosti, ve které se ocitla, nežilo se jinak.

Fulgent nebyl sice hercem prvního řádu, ani druhého, nedalo se vůbec určití kolikátého, ale dle jeho řeči byly tím vinny naše stále úzké a sešněrované poměry. A potom u nás herec, který vyniká a něco dovede, je utloukán. Nemůže se uplatnit. Pár nul a bezvýznamných lidí prodere se do popředí a nikoho nepustí mezi sebe . . .

Věra tomu věřila. Věřila, že Fulgent je veleduch, ale nepochopený a odstavovaný

A potom naše filmy a naše filmové společnosti! Kde pak! U nás to nepřivede výroba filmů nikam. Kdyby mohli do ciziny! Tam by dosáhli úspěchu. Oba.

A Věra tomu věřila.

Jenom mít peníze

Peníze, peníze, ozývalo se stále z úst Fulgentových. Ale nejeli nikam a nebyli najímání nikde. Věra „studovala“ a Fulgent Ohm se při ní přizívoval.

Tak stály věci onoho večera, kdy doktor přijel od nemocného, Fany poklízela Fricka a paní doktorová nesla večeři.

Bylo již k desáté hodině, když Flok v kuchyni pod lavicí začal vrčet, potom několikrát krátce zaštěkal

„Někdo jde,“ pravila paní doktorová, držíc v ruce silnou vlněnou ponožku manželovu, kterou připlétala.

Doktor zvedl hlavu z novin a naslouchal. Byl tomu zvyklý, že byl volán v noci k nemocnému, a nemyslí nic jiného, než že někam půjde.

V tom se ozval v chodbě zvonek. Fany vzala lucernu a šla se podívat, kdo to. Paní doktorová vstala a šla do kuchyně.

„Jemine svatej, slečinka!“

Paní doktorová nevěřila svému sluchu, ale rychle otevřela dveře do chodby.

„Tak jdou dál, slečinko, nestojej tady, dyť nastyd-  
nou. To je překvapení! Jemine svatej, to je překvapení!“

Slečna Věra stála před vchodem, jakoby si netrou-  
fala, nebo únavou nemohla. Fany jala se z jejího čer-  
ného sametového pláště, lemovaného černou hebkou  
kožešinou, otřepávati sních a pomáhala slečně do chodby.  
Paní doktorová se vzpamatovala a vyšla vstříc.

„Máti!“

To bylo jediné, co slečna Věra zvolala. A bylo to  
pověděno tak, že se paní doktorová ulekla.

„Co se stalo?“

Slečna Věra měla hlavu položenou na matčiných  
prsou, levou rukou držela ji kolem krku a pravou, ve  
které měla rukávník, objímala ji v pase.

Po prvé v životě pocítovala paní doktorová, že  
dcera, která, co odrostla dětství, vždycky stranila otcí  
a stála ve všem při něm proti matce, přilnula k ní a  
hledá u ní před něčím ochrany a útočiště.

Byla by s ní duši rozdělila. Nikdy ji nepřestala  
milovati a méně míti ráda, tak jako milovala a vážila  
si svého muže i takového, jakým vůči ní byl. A nyní  
dcera její ji volá, potřebuje ji, tulí se k ní jako raněné  
ptáče.

Přitiskla si ji oběma rukama k sobě a řekla také  
jen jediné slovo: „Dítě zlaté!“

„Tak, co je?“ ozvalo se z kuchyně. Doktor s no-  
vinami v ruce stál ve dveřích pokoje.

„Je tu Věruška.“

„Kdo?“

„Věra!“

„Věra?“

Dcera šla, shýbla se k otcově ruce a políbila ji.  
Tohle počínání dceřino poněkud doktora zarazilo, ale  
objal dceru a políbil ji na čelo.

„Stalo se něco? Tak jsi nás překvapila! Proč jsi  
nepsala? Byli bychom přišli naproti,“ povídal doktor.

„Tak tu nestůjme, pojďme dál, odlož,“ vybízela paní  
doktorová a pomáhala dceři z pláště.

Věra, která uměla hráti všeliké úlohy a troufala si  
na více, byla v koncích. Zde nešlo o úlohu, kterou  
kdosi vymyslel a napsal a kterou měla sehrát, tu šlo

o skutečný život, o holou, pravdivou událost, tu šlo o ni samu.

„Jak se máte, tak dlouho jsem vás neviděla,“ pravila v rozpacích a sklopila oči. Otec se na ni díval tak zpytavě, a ona si uvědomila, že jest lékařem. Záplava červeně se jí nahrnula do tváří. Sklopila hlavu, a jak ji měla skloněnou na ěadra, dvě horké slzy padly jí do klína.

Oba to viděli, doktor i paní. Oba současně přiskočili ke své dceři.

„Pro Boha, Věruško, co se ti stalo?“

„Mluv, podívej, neplač! Jsme tu my, tvoji rodiče. Nejsem tvůj otec, tvůj starý kamarád, Věruško? Nemáš k nám důvěry?“

Tato laskavá slova, to věrné přátelství rodičů, jí dodalo. Rozplakala se štkavě. Zoufalá lítost lomcovala celým tělem, a aby tlumila jeho zmítání, tiskla lokty k sobě, přidržujíc kapesník na očích. A nemohla již toho snést, položila hlavu na stůl.

Doktor zvedl oči, tvář jeho byla bledá, až bílá. Těžce, pro svou srdeční vadu, a nepravidelně lupal vzduch. Podíval se na svou manželku. I ona byla ztrnulá. Doktorovi vystoupil pot na čele. Poznal, že i manželka si všimla a pochopila.

„Mluv, povídej, jak se to stalo!“

Hlas jeho nezněl už vlídně, domlouvavě. Byl ostře skrojen a jako rozražen.

„Nech ji, nenut ji teď, vždyť vidíš!“ zastala se jí matka, přisedla k ní, ovinula levici kolem ní a pravici jí hladila po rameně.

„Uklidni se, neplač, všechno bude zas dobře, jenom neplač!“

Ale tato laskavá slova, vyvěrající z přemíry dobroty mateřského srdce, ukázala Věře celou tu propast, do které spadla. Nemá síly, aby ukázala rodičům, kde se nalézá. Neměla sem chodit, měla svoje břímě složit někde v koutě samot, kam zalézá umřít uštvaná zvěř, někde daleko na kolejích, kde by jí nikdo nepoznal.

A oblouzena těmito představami, zvedla se jako náměsíčná a šla ke dveřím.

Přivedli ji zpět a usadili na pohovku. Přinutili ji, aby si odpočinula. Matka sama zula jí vlhké od sněhu

střevíce, přinesla večeri, nedala nic na sobě znáti z úleku, který ji před chvílí ohromil z poznání skutečnosti. Ale doktor nemohl se vzpamatovati. Kolik měl takových případů za své lékařské činnosti, kolika rodinných tragedií byl svědkem, ale na všech podobných truchlivých věcech byl účasten pouze jako lékař, nyní však jako otec. Nyní jednalo se o jeho Věru, o jeho dceru. A cosi v něm vyvstávalo a žalovalo na něho. Usvědčovalo ho, že nese i on na tom vinu. Zdrcoval ho důkaz, že jeho pokrokové vychování se neosvědčilo, že selhalo a jeho dceru zničilo.

Stál tu jako vinník před manželkou, před sebou, i před dcerou.

Chtěl přerušiti ponuré mlčení, chtěl mluvit, ale činilo mu to skutečné bolesti. Nemyslíl na svůj stav, díval se jen na Věrušku.

A ona konečně nesnesla toho němého pohledu. Padla před otcem na kolena a zpovídala se.

Zaznělo tu po prvé jméno Fulgent Ohm. Poslal ji domů pro peníze. Hrozil jí, že ji zanechá, a ona, ona . . . Chce do ciziny. K velikým společnostem filmovým. Zde se nemůže uchytit, ani uplatnit. Je rozhodně talentovaným kinohercem, ale zde není vyhlídky. Hrozí, že ji opustí a že pojedje sám. A ona, a ona . . .

Pláč jí přerýval slova, kdykoliv přišla k tomuto místu.

Kdo jsou jeho rodiče? Nevěděla. Odkud je? Nevěděla. Jaké má vzdělání, zdali něco studoval? Nevěděla. Jaká je jeho minulost? K těm otázkám otcovým nemohla dáti odpovědi. Sama viděla, kam zašla, komu věnovala svou přízeň. A jak slepě šla. Nikdo jí nevaroval, nikdo jí nezdržoval. Neměla nikoho, kdo by za ní šel jako dobrý duch. Vzpoměla tu na matku. Ale otec chránil ji vlivu matčina, vzdaloval ji od matky, chtěl z ní míti moderní, pokrokovou dceru, dívku vzdálenou předsudků staré morálky na základě bázně Boží. Byla svobodná, nezávislá. Proto teď klečí u nohou otce a žaluje na sebe.

A otec to uvažuje také. A stará morálka a stará rodinná výchova cti a poctivosti a bázně Boží, kterou zavrhoval jako přežilou, zbytečnou, nečasovou, uka-

zuje se mu neochvějná jako věčnost a zářící jako paprsek Boží.

Byl to omyl života, jenž se mstí, a jež nelze opravit při takových následcích.

Byl smutný večer v rodině doktora Vavříňka. A smutné ráno.

Ráno druhého dne našli doktora Vavříňka mrtvého na posteli. Otevřená lahvička veronalu byla vedle na nočním stolku. Doktor Vavřínek spával sám ve své pracovně.

Okresní lékař rozhodl, že zemřel srdeční mrtvicí.

„Přijed, otec zemřel,“ zněl telegram, jež odeslala Věra Fulgentu Ohmovi do Prahy.

Tak se Fulgent Ohm ocitl v Proletově. Líbilo se mu zde. Na první pohled bylo viděti blahobyt a jmění.

Po pohřbu nebožtíka doktora Vavříňka nalezena byla jeho zavěť, o níž vdova věděla, v níž byla celá pozůstalost rovným dílem rozdělena mezi ni a dceru.

Fulgent Ohm po pohřbu neodejel hned, nýbrž zůstal nějaký čas v Proletově. Bylo ujednáno, že si Věru vezme.

Věře rychle oschly slzy. Věc tak zlá a přímo zoufalá smrtí otcovou dobře se skončila.

Do šesti neděl byla pozůstalost projednána, paní Vavříňková jako spoluporučnice dala dceru u soudu prohlásiti za zletilou, nebylo jí ještě plných jedenadvacet let, prohlášky byly jednou za třikrát a oddavky vykonány v Praze u svatého Haštala časně ráno v největší tichosti. Ženich před tím z bezvěří vrátil se do církve katolické. Učinil tak vzhledem ke své tchyni, a nevěsta mu před tím řekla: „To víš, že mně na tom nezáleží, ale k vůli matce, ona je zbožně věřící; otec také nevěřil, ale nevystoupil k vůli ní.“

Ženich uvažoval, že nastávající tchyně má polovičku dědictví a neodporoval.

Při oddavkách paní Vavříňková plakala. Byly to smutné oddavky. Tak si dceřinu svatbu nepředstavovala. Podle křestního listu byl ženich synem učitele a dcery hostinského. A čím byl? Hercem. Kinohercem. Dceru poslal domů pro peníze, tenkrát, když přijela. A kdyby nebyla přivezla? Hrozil, že ji opustí, že odjede do ciziny. Teď si ji béře. Kdyby neměla věna, zda by



si ji bral? Jaké to bude manželství? Z jeho příbuzenstva tu není nikoho. Dva mladíci jako on, v šatech nejmodernějšího střihu a ospalých, unavených tváří, jsou jim svědky. A Bože můj, jak se to chovají! Kříž nedělají, před svatostánkem nepoklekli, mluví, baví se, ruce s kloboukem za zády. Ženich rovněž Jenom Věra je zaražena, skoro smutná. Její stav odráží se v jejím obličejí. Paní Vavřínková vroucně se modlí. Jakoby svoje kolena silněji chtěla vtisknouti ve tvrdé dřevo lavice, v níž klečí, aby to více tlačilo, zvedá se od sedadla, o něž byla opřena, ruce více tiskne dohromady, oči zvedá k oltáři, k svatostánku, odtud ke kříži, k obrazu na oltáři, hledá Pannu Marii a tklivým pohledem, dotýkajícím se ostatních soch a obrazů, prosí světce a světice Boží, aby ji podporovali v jejích prosbách a orodovali v nebi u trůnu Božského, aby ten sňatek byl šťastný a požehnaný.

Kostelník vyšel, rozsvítil na oltáři, přistavil klekadlo se dvěma poduškami, a když byl hotov, šel s kropáčem před knězem k oltáři.

Když je kněz oddal, požehnal prsteny. Vzal tyto s oltáře a drže na kovovém tácku, vlídně promluvil k snoubencům:

„S oltáře Božského přináším vám požehnané tyto snubní prsteny a přeji vám, abyste je na svých rukou nosili ve zdraví a spokojenosti. Dárce obého je Bůh. Proto buďte vždycky s Bohem zadobře. On ať přebývá mezi námi. Čítával jsem na tak zvaných domácích požehnáních, která mívali jindy v rodinách zavěšena nad dveřmi: ‚Kde láska přebývá, tam Bůh spolu bývá.‘ Milujte se tedy a Bůh bude přebývat s vámi. Milujte se vzájemně! Především milujte Boha. To jest, služte mu upřímně a z lásky k němu varujte se zla! A pak milujte sebe pro Boha. A ve své lásce k sobě číňte totéž, co v lásce k Bohu: služte sobě upřímně, vším dobrým se vzájemně zahrnujte a zlé z cesty odstraňujte! Pak bude Bůh s vámi a bude vám žehnat. Jenom Bůh jest láska, a láska bez Boha, i manželská, jest marnost nad marností, zklamání, a trápení ducha. Marné je bohatství a klamná je краса. Žena, která se bojí Boha, ta chválena bude.

A tuto radostnou povinnost lásky nechť vám připomínají tyto prsteny. Ale ony vám budou připomínati i to druhé, co jste si slíbili, věrnost. A opět: Zůstaňte věrni Bohu u víře i lásce, zažehňte každé pokušení, jež by rozvrátilo dobrý poměr mezi vámi a Bohem a budete také pevní a stálí u věrnosti k sobě.

A to dvojí, láska a věrnost jest základem manželského štěstí. Zakládáte si krb rodinný. Chcete-li, aby byl šťastný, stavte si jej s pomocí Boží spolu jen z lásky a věrnosti k sobě a Bohu. Hleďte především království Boží a spravedlnost jeho, a vše ostatní bude vám přidáno.“

A kněz končil: „Hle, ctění snoubencové. Hledáte-li štěstí, ukázal jsem vám na ně. Je v rukou vašich. Ve vašich rukou spojených. A na znamení, že chcete spolu za ním jít, spolu si je budovat, spolu si je opatrovat, ozdobte si navzájem ruce své těmito prsteny ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“

Paní Vavřínková spolu říkala si v duchu toto žehnutí a znamenala se vroucně svatým křížem, pronášejíc vřelé přání, aby Bůh dal, aby bylo tak, jak o tom mluvil kněz.

I Věra, pohnuta okamžikem a dojata upřímnými a jasnými slovy duchovního, žehnala se křížem.

Když snoubenci vycházeli již ze sakristie, kde svědci zapsali se do matriky oddaných, přihnalo se několik jejich kolegů a kolegyně, většina kolegyně, do kostela.

„A vy jste pěkní, ani nám nic neřeknete a máte veselku!“ křičeli.

„Gratuluji!“

„Gratulujeme! Gratulujeme!“

Všichni podávali ruce a potřásali nevěstě a ženichu pravicí.

Paní Vavřínkové se tenhle bluk nezamlouval, ale přece se usmívala, alespoň s počátku. Ale brzy jí úsměv, beztak jenom společensky strojený, sešel se rtů. Mladí lidé si počínali bezohledně, jakoby byli na ulici, a to ještě pozdě večer, nebo v noci, kdy už jsou ulice prázdné.

„Pojďme, půjdeme,“ vybízela paní Vavřínková, ale gratulanti nedbali. Mluvili zcela hlasitě, smáli se, vtip-

kovali a kroutili se, jako by hráli rozpustilou scénu do filmu.

„Bože,“ myslila si paní doktorová, v jaké společnosti jsem se to ocitla?“ Dívala se na dceru, dívala se na zetě.

V tom přišel k nim kostelník a zdvořile vyřizoval, že důstojný pán dává prosit, aby si uvědomili, že jsou v kostele

To účinkovalo.

„Pojďte, pojdte,“ vybízeli zlostně človíček, který nejvíce vyváděl, a odcházejí, si odlehčil: „Sprostáci, pak má jít člověk do kostela!“

„A že jste sem lezli,“ obracel se jiný na ženicha.

„Jen s těmi černými něco začítí, hned je mrzutost,“ mračila se jedna.

„Nevzdělanci, ani se to neumí spločensky chovat, vzkáží člověku hrubství,“ rozčilovala se druhá.

„Pak se diví, že pořádný člověk je nemůže ani cítit.“

Paní Vavřínkové to nedalo.

„Mé dámy, vy se mýlíte. Pořádný člověk a ovšem je-li věřící, si váží svého kněze, protože ho uznává za Bohem zřízeného prostředníka mezi Bohem a sebou. Že nás dal upozornit že jsme v kostele, to shledávám správným. Kdybyste se tam chovaly, jak se v kostele sluší, jistě by měl radost, že tam jste. Když však viděl, že tam hřešíte, napomenul vás, aby nebyl spoluvinen.“

„Kdo to je?“ ptal se jizlivě zlostný človíček, pohlížeje na paní Vavřínkovou přes rameno.

„Moje matinka,“ řekla paní Věra.

„A, paní tchyně, gratulujeme!“ volali mladí páni se smíchem a jali se blahopřáti ženichovi.

„Počkejte,“ zdržovala jedna ze slečen, obracejíc se k paní doktorové, „jak pak jsme tam hřešili?“

„Ale tak pojdme, nebo nás odtud ještě vyhodí.“

Všichni se hnuli. Zvědavá slečna šla s paní doktorovou a opět začala: „Ale přece jsme tam nehřešili.“

„Ale ovšem,“ povídala paní doktorová, „proti společenskému slušnému taktu a proti druhému přikázání Božímu“

„Tak vidíš,“ poznamenal jeden z těch, kteří byli svědky, k druhému, „budeme mít ještě jedno kázání.“

„Nechte nás,“ volala slečna, „nemusíte nás poslouchat.“

Paní doktorová viděla dobrou vůli, proto, jdouc s tou slečnou, povídala: „Podívejte slečno, ať přijdu kamkoliv, všude se musím chovat, jak toho okolnosti, místo, nebo dobrá společnost žádá. Na návštěvě si nedovolím to, co doma, v restauraci se chovám jinak než na návštěvě, u audience jinak než u kamarádky, na pohřbu jinak než na výletě a na korsu jinak než na plesu. Přirozeno, že také v kostele jinak než s veselou společností na ulici. Jste, slečno, také herečka?“

„Ovšem. Kludie Podhorecká,“ představovala se slečna.

„Teší mne,“ přívětivě pokývla hlavou paní doktorová a pokračovala: „Hledte, kdybyste měla sehrát nějakou scénu, třeba oddavky, v kostele, počínali byste si tak, jak jste si počínali?“

Ostatní mlčeli a poslouchali, pootáčejíce hlavy do zadu, aby lépe slyšeli

„Máte pravdu, milostivá paní.“

„Vidte, k vůli divákům, aby měli dojem, že se koná slavnost v kostele, hráli byste slavnostně, povzneseně a důstojně, aby to nevypadalo, že vítáte novomanžely na důvěrném večírku v uzavřené společnosti. Všecko byste uvážili, místo i okolnosti. A byli by všichni spokojeni, režisér i diváci. Řekli by: dobře to sehráli. Taktní společenské chování, to je taková slušná souhra, které všechny dobře vychované lidi uspokojuje. Špatné herce diváci vypískají. A ten kněz vás tam v kostele prostřednictvím svého kostelníka vypískal.“

„Výborně, bravo!“ ozvali se páni, a všichni se dali do smíchu.

„To je inteligentní dáma,“ poznamenal jeden starší ke svému sousedu.

Šli Kozím pláckem, bylo časně a byli tam skoro sami.

„Pokračujte, milostivá!“ zvolal onen soused.

Paní doktorová se usmála: „Nu a vy jste jemu a všem jeho stavu vyláli. Jako špatní herci, kteří nedávají vinu své špatné hře, ale dobrému vkusu obecenstva.“

Zahuuli z Dušní ulice do Dlouhé třídy.

„A ty hříchy proti přikázání?“ ptala se slečna.

„Znáte, slečno, Otčenáš?“ zeptala se paní doktorová.

„Zajisté.“

„Tak vidíte! Hned po tom vzácném oslovení následuje první prosba: Posvěť se jméno Tvé! v níž si žádáme, abychom tomu svému Otci vzdávali čest, jaká mu náleží. A je to tak přirozené, že je to příkazem. V druhém svém přikázání Bůh nám to poroučí a zakazuje všecko, co úctu k němu porušuje. A ovšem tedy také k služebníkům Božím, ke svatým místům a věcem a k náboženským úkonům.“

„Vidíte, milostivá paní,“ povídal ten, co se díval prve na ni přes rameno, „my herci jsme všelijaká cháska, ale nejsme zlí. Jistě jsme to zle nemyslili, třeba jsme to špatně vyvedli. Kdosi veliký řekl: Chceš-li se naučiti dobrým věcem, jdi k ušlechtilým paním! Dávám mu za pravdu. Když člověk žije pořád mezi takovou sebrádkou . . .“

A herec ukázal na všechny kolem s úsměvem, přikrčuje již předem blavu mezi ramena.

A opravdu, nastalo to, co očekával. Všecky slečny se na něho sesypaly a protestovaly za souhlasu kolegů.

Stáli před Staroměstskou radnicí, čekajíce tu na elektriků. Dovedli až sem novomanžele, rozloučili se s nimi přátelsky a zvláště zdvořile se poroučeli paní doktorové.

„Vidíš, matinko, že nejsou zlí, jsou to docela milí lidé,“ řekla paní Věra, když seděli již v tramvaji, a při tiskla se ke svému manželu.

„Dejž to Bůh!“ povzdechla vroucně paní doktorová.

\* \* \*

Mladí manželé bydlili v Praze. Fulgent Ohm už nedbal stát se kinohercem. Měl peněz dost a mluvil o založení nové filmové společnosti.

Přátelé a známí říkali: „Ten se bohatě oženil,“ a bájili o jeho jmění jeden víc než druhý. Neměli sice velký byt, ale přepychově se zařídili. Přátelé a příživníci drželi se ho jako klíště. Čekali, že u jeho společnosti se uplatní. Mladá paní Ohmová teď, co čekala

rodinu, nevycházela mnoho, ale přijímala návštěvy a pořádala večírky.

Peněz bylo dost. Pozůstalost po nebožtíku doktorovi byla vyřízena, a paní Vavřínková, z piety k svému muži, aby zachránila dům celý, koupila od dcery její polovinu. Ovšem, vydala se skoro ze všeho, ale těšila se tím dvojnásob, že peníze má dcera a dům nepřišel do cizích rukou. Byl beztoho postaven z jejího věna. Na to však ani nemyslela tak, jako spíše jí leželo na srdci, tu že ztrávila léta svého manželství a všecka léta rodinného života. —

V Praze měli rodinu. Narodila se dceruška, a paní doktorová byla za kmotru. To bylo vyrušení z jejího klidného, skoro poustevnického života.

Ano, opravdu poustevnického. Dům zvučel prázdnotou. Prázdnotou po svém pánu a prázdnotou pokojů, neboť Věře by se bylo všecko bylo hodilo a byla by odvezla a vyloudila všecko.

Paní doktorová se těšila, že u ní o křtinách zase uvidí její drahé kusy nábytku, ale nespátřila jich tam. Na otázky, kde jsou, odpovídala paní Ohmova zmateně, po každé jinak, a zeť prohlásil, že to mají na půdě, když mají malý byt.

Paní doktorová vycítila, že nábytek prodali. Bylo jí toho líto a považovala to za nedobré znamení.

Neuplynulo ani půl roku od křtu malé Yvety, — paní Ohmová rozhodně chtěla toto zvláštní a u nás neobvyklé jméno pro dcerku, a teprve druhé jméno dostala po babičce kmotřičce Maria, — když dostala paní doktorová dopis, plný rozčítlivěle básnických obrátů, že Yvetka zemřela a že bude zpopelněna žehem.

Paní Vavřínková se rozjela do Prahy. Smutně a zamklé seděla ve vlaku. Člověk míní, Pán Bůh mění, říkala si v duchu. Ve své samotě malovala si již, jak malá Yvetka bude pobývat u ní v Proletově na prázdninách, jak dům a zahrada oživne zase švitořením dětským a umiňovala si, jak bude působit na její dušičku, aby jí vštípila víru v Boha a lásku k Němu. Vyčítala si často, že byla příliš trpná a povolná ke svému manželu a dala si vzít vliv na vychování Věřino, a že by nemusilo dojít k tomu, k čemu došlo. Tak se jí zdálo,

že od doby, kdy se vdala za nebožtíka Vavřínka, celý život jako když plyne po falešném proudu, podobá se vlaku, jenž jede po nesprávné koleji, jakoby si sedla omylem do vlaku, který jede jinam, než chtěla jeti.

Čím to bylo? Tím, že nebyli s nebožtíkem mužem srovnalí u věcech víry. Byl, pravda, k ní snášenlivý, ohleduplný, ale nebyla to trhlina, že ona byla zbavena vlivu na spoluvychování dítěte, že on se ho zmocnil, třeba to byla dcera, odloudil jí ji a vychoval po svém svobodomyšlném, pokrokářském způsobu? Zaplatil to svou smrtí. Ať to byla smrt náhlá nebo ať — a paní Vavřínková zbledla, jako vždycky, když v úvahách došla až sem — nebo ať si sáhl na život sám a otrávil se tehdy veronalem.

Ale bylo to dostiučinění? Byla to náprava? Ne, byl to jen útěk a doznání, že tu byla chyba a omyl.

A chyba a omyl trvá a rozvíjí se dál v dceři, v jejím sňatku tak zvláštním a nepřípadném, v prostředí, v němž se ocitla a v němž žije.

Bože, povzdychla si paní Vavřínková, na jaké koleje zajel ten život! A není ona vinna? Neměla jako matka být bdělým strážcem trati, opřít se, dát výstrahu, zastavit a zamezit nebezpečí?

Ano, teď lidi blázní, jančí, třeští. Je svoboda, republika, samostatnost, a každý, kdo má trochu spečené výstřednosti v mozku, jde s tím ven a chlubí se tím, a svou chořobnou zrůdnost doporučuje jako vymoženost doby, která dřív, „v době útisku a zpátečnictví,“ musila se tutlat a tajit. A najdou se vždycky lidé, kteří jsou hotovi klanět se každé zrůdnosti a volat, „tys náš nový bůh, v starého už nevěříme,“ a v tom je pokrok!

Snad se mylí. Snad manželství její dcery podá jí důkaz, že nové směry mají svou oprávněnost a jsou lepší.

Tak dumala a rozjíkala. Blížila se ku Praze a na mysl jí připadl zase účel cesty. Malá její kmotřenka, malá její vnučka, Yvetka-Marie umřela.

A paní doktorová si připomněla, že má být „zpopelněna žehem.“

Útrpný úsměv ukázal se na jejích smutných, zatrpkle stažených rtech a pomyslila si: „Také výstřed-

nost, kterou začali připravené mozky pokládat za známku pokrokovosti. A Věra musí být při tom.“

Byla v Praze. Vlak vjížděl do nádraží.

Malá Yveta-Marie ležela v rakvičce. Rubášek halil její tílko, v drobných ručičkách držela kytičku, a víčka, přikrývající vyhaslé oči, s takovou vahou zavřeně, dodávaly malé nebožce vzezření vážné a důležité.

Babičce zalily se oči, jak ji spatřila.

„Má dušičko malá.“

Hledala v nohou rakvičky skleničku nebo nádobku se svěcenou vodou, aby mohla pokropiti, křížek s ní udělati malé nebožce, ale nebylo tam ničeho. Ani křížek nestál v čele, ani svíčky nehořely, ani obrázku nebylo v rakvičce. Za to hodně květin leželo všude po stole kolem ní.

Stará paní svésila hlavu a za chvíli slzy kanuly jí na sepjaté ruce. Neplakala pro smrt malé kmotřenky své, ale pro to pohanství, které kolem sebe viděla. Bolesti jí zprerhané tradice rodu. Viděla se v duchu doma, kdy byla ještě dítětem. Tenkrát jí zemřel bratříček. Také tak ležel v dřevěné rakvičce, ale ne tak holé a tenoučké, prosté vši ozdoby, jako jsou rakve pro ty, kteří mají býti spáleni. Rakvička stála na oválovém stole v pokoji, ve hlavách černý dřevěný křížek s koštěným Kristem. Dvě svíce po stranách, v nohách lampička a sklenička se svěcenou vodou. Kdo přišel, namočil prsty, pokropil a udělal křížek, děti z celé ulice přišly, přinášely svaté obrázky Emánkovi do rakvičky. Emánek měl ručky křížem složené, v ručkách držel křížek, bílý věneček byl na jeho hlavě. Svato a dojemno bylo v pokoji. Všecko naznačovalo, že Emánek, který ještě nedávno tu s nimi byl, je teď u Pána Boha, že si ho Pán Bůh k sobě vzal, že je teď andělíček. Pak přišly bílé družičky, také s věnečky na hlavách, přišel mladý velebný pán v bílém pluviálu se dvěma ministranty v červených sukních a bílých košíkách, a zpěváci.

Stará paní až podnes pamatovala si začátek žalmu, který začal zpívat velebný pán, a opakovala si jej i teď: „Chvalte dítky Hospodina, chvalte jméno Hospodinovo.“

Zvedla hlavu a zadívala se na mrtvé děťátko. Dívala se na ně lítostivě. Zvony ti nebudou hrát na po-



slední cestě, zvuky jejich nebudou tě nésti k oblakům, zvěstovat tvé dušičce, že tělíčko čisté a nevinné nesou do hrobečku, do posvěcené země svatého pole. Vsunou je do pece, kde se bude škvařit, házet sebou a bít, kostičky budou pukat a praskat . . .“

Paní Vavřínková zpřísněla ve tváři. „Pohani,“ přišlo jí na mysl. Ale opravila se ihned. Vždyť i pohané své mrtvé pochovávali do země. Čí jsou to hroby, jež orač svým pluhem náhodou odkrývá na poli? Čí jsou to hroby, pečlivě skrývané ve skalách egyptských, plné vzácných památek na tehdejší doby, ty náhrobky roztroušené po Itálii; nejsou-li to hroby z pohanských dob? A vzpomněla si na místo, které četla v knize Mantegazzově z knihovny svého nebožtíka muže, že u starých pohanů, kteří své mrtvé spalovali, ustoupila hranice hrobu, jakmile se k nim dostala civilisace, a že padesát procent fanatických zastanců spalování mrtvol velebí spalování jenom proto, aby byli považováni za pokrokové lidi, kteří mají za to, že když začínají jíti cestou novou, kráčejí kupředu, třeba se při tom ve skutečnosti vrací k věci hodně staré a dávno odložené.

A pak, uvažovala v duchu paní doktorová, mají snadnou práci v tom svém pokrokářství. Stačí jim zavrhnutí to, co dělají katolíci, ztupit to a zlehčit a činit opak. Na vzdory církvi. A lidé nemající pevného základu víry a rodinné tradice, běží za nimi. Jako její dcera.

To jí zabořilo a vytrhlo z rozjímání.

Ale také právě vešel jakýsi člověk. Zeť šel s ním.

„Přišli pro Yvetku, už ji odvezou, rozlučte se s ní!“ povídal zeť.

Paní Vavřínková se natáhla, políbila svou kmotřenku na čele, udělala tři křížky, otevřela modlicí knížku, kterou měla v kabelce a vyndala obrázek Panny Marie. Chtěla jej dátí Yvetce na prsíčka k těm kytičkám. Ale když si vzpomněla na onu ohavnou pec, rozmyslila si to, zavřela knížku a ještě jednou pokřížovala mrtvolku.

Paní Ohmová s tklivým výkřikem vztáhla obě ruce, dopadla jimi na rakvičku a jakoby se propadala pod údery neúprosného osudu, nechala dopadnout na ně hlavu. potom pustila i ramena a potom se shroutila

jaksi celá do sebe, ale hned začala se hořejší půle těla otrásat kvíslíci vzlyky.

Paní Vavřínková pocítila v tu chvíli bezděčný odpor k dceři. Bylo to příliš strojené a hrané. Pan Ohm přistoupil a zvedal Věru, mírně domlouvaje. Dala se snadno zvednout a jakoby byla zdrcena tíhou okamžiku, jež slabému tvorů nelze snést, vrhla se mu hlavou na prsa a rukama se zavěsila na jeho ramena.

Člověk, který přišel, přiklopil rakvičku víkem, palcem přimáčkl dřevěné kolíčky, aby drželo, vzal rakvičku s Yvetkou pod paží a odešel.

Paní Vavřínková dívala se na dveře, za nimiž ten člověk zmizel, na prázdný stůl, kde zůstaly jenom květiny, a na zetě s dcerou. Bylo jí to příliš kruté.

„Což nepojedete s sebou?“

„Kremace bude až odpoledne ve čtyři hodiny.“

„Oni nám urnu s popelem pošlou, už ji tam mají, a zaplaceno je,“ zvedla hlavu paní Ohmová.

Paní Vavřínková už se nezdržela. Nutili ji, aby zůstala, ale nemohla. Taková cizota vanula na ni z dcery i zetě. Nic jí už k nim nepoutalo.

To poslední, co ji sem přitahovalo, malá její kmo-třenka, zmizela tam za dveřmi. Cizí muž odnesl ji v podpaždí. Nebude ani růvek na hřbitově, který je bude pojit, ke kterému by přicházela, u něhož by postála v modlitbě, pod nímž by si představovala malou Yvetu, kterou držela na křtu svatém.

Kde by našla její pozůstatky? Tu v tom příbytku, kde už teď všecko na ni padá? A kde by se zastavila? Před kredencí, kde mezi sklenicemi, šálky a polévkovými mísami by stála popelnice? Či by stála tamhle na skříni, nebo na onom sloupu, kde stojí hodiny, nebo ve stříbrníku mezi starožitnostmi a hloupostmi?

Ne, pro ni zmizela malá Yveta tu za těmi dveřmi — odejde jimi také. Táhlo ji to domů, do Proletova. Jakási úzkost a smutek mísily se v její duši.

\* \* \*

Alpaková popelnice stála na stole salonku u Ohmů Paní Věra, držíc krajkový šáteček před ústy, hleděla na ni. Pan Fulgent kouřil cigaretu a četl román.

„Kam ji dáme?“

„Kam chceš.“

Věra podívala se na muže, ale ten četl a kouřil nevšímavě dále.

„Dáme dělat u řezbáře podstavec na zeď, tam ji postavíme, do zadu na stěnu zavěsíme kus ozdobné látky a před ní budeme dávat květiny.“

„Jak chceš.“

Ale toto neúčastenství popudilo paní Věru.

„Já tě nepochopuji, jak můžeš být tak lhostejný k popeli vlastního dítěte?“

Pan Ohm zvedl hlavu.

„Jak můžeš tvrditi, že jsem lhostejný k popelu vlastního dítěte?“

„A ne? Nemáš zájmu na tom, kam jej umístíme.“

„Ano, kdybych měl jistotu, že to je skutečně popel z Yvetky . . .“

„Co povídáš?“

Pan Ohm pokrčil rameny: „Prosím tě.“

Paní Věra pohlížela na urnu s rozpaky.

„Čí by to tedy byl?“

„Což vím? U toho nikdo není.“

Paní Věra se zamlčela, urna jí začala odpuzovat. Ale nechtěla toho ještě připustit. Bránila se. A jakoby mohla nabýti jistoty, nahlédne-li dovnitř, jala se popelnici otvírat.

Pan Ohm přistoupil také. Oba se dívali dovnitř, na hrst jemného prášku.

„Co myslíš?“ ptala se paní Věra malomyslně.

„Mysli si, co chceš, ale já tomu nevěřím!“

„Prosím tě, zavři to,“ žadonila paní Věra, a když muž urnu zavřel, ptala se malomyslně:

„Kam to schováme?“

„Tamhle na skříň.“

„Ne, ne!“

„Tak to postavíme na stříbrník.“

„Ne, ne, tam ne!“

„Necháme tedy dělat ten podstavec.“

„To ne, rozhodně ne, někam to schovej!“

Paní Věra štítla se teď urny a měla před ní odpor.

„V psacím stole mám prázdnou zásuvku.“

„Ano, ano, jen abych to neviděla.“

A kdykoli šla kolem psacího stolu, nebo jenom se naň podívala, otřásla se paní Věra s nechutí. Kdo ví, z kterého nebožtíka popel leží tam v šupletí.

Ostatně, i to pominulo, paní Věra neměla i s panem Fulgentem kdy, dlouho se zdržovat u jedné věci. Peníze tu byly, a žilo se, jakoby mělo to tak vydržet věčně. Utrácelo se vesele a nepočítalo se.

Konečně, vždyť budou také vydělávat. Fulgent Ohm měl plno plánů starých a kromě toho každý den, nebo když byla kolem něho společnost, ještě jeden nebo dva nové.

Mluvil o založení nové akciové společnosti filmové, o vybudování domácí filmové scény. Jindy, mluvě s opovržením o zdejších poměrech kinoherců, naznačoval svůj odjezd do ciziny; nadhazoval v narážkách, že buďto s ním, nebo s jeho paní vyjednává zahraniční světová společnost o zadání za honorář, rozumí se, úžasný. Jindy chlubil se, že připravuje děj k novému filmu, něco, co tu ještě nebylo, sensačního, co vykoná cestu kolem světa a učiní ho milionářem ve všech valutách. Někdy měl záchvaty vlastenecké, horlil, že nemáme historický film. Český film! Z husitské doby. Celou serií. Ale on už to nosí v hlavě. Tím začne ve své společnosti. Film na třicet večerů po šestnácti epochách. To zapůsobí. Převrat v kultuře! Takový Tábor, Žižka, Hus!

Někdy lámal hůl nadevším a jakoby byl unaven tupostí a nepochopením, jakoby byla škoda práce a námahy, dřít se pro jiné, když sám toho nepotřebuje, rozhodoval se, že půjde do soukromí a nechá všeho.

A vlastně nedělal nic, byl povaleč, který žil z věna své ženy, jako před tím, než se vzali, žil z jejích peněz, které dostávala z domova.

A neodepřeli si nic. Žili na velké noze. Věra dopoledne, zatím, co ležíc ve svých nedbalkách, vymýšlela pro sebe nové, původní toalety, přijímala návštěvy svých přítelkyň a důvěrných přátel, potom obědvali oba v nejlepším restaurantu, který byl právě oblíben a v módě, odpoledne byli v kavárně, neměli-li sami doma společnost, večer v baru nebo v kabaretě, nebo dávali sami večírky pro zvané. Měli oba najaté jíздеcké koně a byli členy sportovních klubů, paní Věra byla

oblíbena a oblébána, pan Fulgent měl také různé zalíbení — — a čas plynul.

Jednoho dne manželé Ohmovi nevyjeli se společností na koních, jak měli umluveno. Majitel jízdárny na telefonickou objednávku místo koní poslal dopis a účet, žádaje dříve zaplacení starých nedoplatků.

„Tak proč to nezaplatíš!“ vyjela ostře na muže.

„Z čeho?“

Paní Věra zůstala se dívat na něho. Krásný růžový nádech z bílé tváře se neztratil, ale pouze proto, že byl umělý. Jinak by bylo vidět, že zbledla. Zůstala stát nehybně, poloobrácena k němu od velikého, trojdílného zrcadla, před nímž upravovala svou jíздеckou toaletu.

Teprve za chvíli se vzpamatovala: „To ti nezbude ani čas, abys došel do banky?“

Fulgent se řezavě zasmál.

„A co bych tam dělal?“

Paní Věra se ulekla: „Přece pro peníze.“

„A to myslíš, že těch pár tisíc, cos měla, vydrží věčně?“

Řekl to kousavě a nenávistně.

Pohlížela na něho, a jak se dívala do jeho obličejů suchého, krabatého, s uvadlou pleť, se svaly, staženými zlostí, dívala se do propasti, do níž musí a o níž neměla tušení, že tu někde jest a tak blízko.

A pak se to sypalo jedno za druhým. Účty a upomínky, naléhání prostřednictvím advokátů, vyhrůžky soudem, soudní zabavení majetku.

Jako když přiletí vichřice, strhuje střechy, boří domy, kácí a srovnává je se zemí, tak zavířil útok věřitelů na Fulgenta Ohma.

Jednoho dne stál zde se svou ženou jako trosečník, jemuž nezbylo, než co měli na sobě. Bylo po slávě.

Zbývalo ještě jedno.

„Odstoupíme byt.“

„A kam půjdeme?“

„Do Proletova k matce,“ řekl pan Ohm.

\* \* \*

Paní Vavřínková žila jako opuštěná vdova ve svém přízemním domě v Proletově pouze se služkou Fany, které nepropustila, a s Flokem, který svědomitě hlídal

štěkaje večer a v noci ze dvorka na každého, kdo šel kolem.

Chodili a nabízeli se nájemníci, přicházeli i kdo chtěli koupit celý dům, ale paní Vavřínková nedala se pohnouti. Chtěla v klidu a pokoji ztrávit zbytek svého života ve svém starém sídle sama a nerušená a konečně, chtěla jej zachovati i dceři. Komu by jej jednou odkázala?

Teď však chtěla mít klid kolem sebe. Ráno každodenně chodívala do kostela a byla na obou mších svatých, v sedm hodin měl pan kaplan a hned potom důstojný pán, odtud odcházela na hřbitov ke hrobu. Vstoupila do bratrstva „Trpícího Srdce Ježíšova“ a každou první neděli v měsíci s horlivými členy přistupovala ke stolu Páně, a prosící neodcházela oslyšen od jejích dveří. Žila skrovně, Fanynce přála, a její radostí bylo, moci věnovati něco kostelu. Měla nyní času dosti, a dovedné její prsty vyšívaly tak krásně. Připomínala si Marii Pannu, která vychována jsou mezi dívkami při chrámě Jerusalemském, hotovila roucha bohoslužebná. I ona měla křestní jméno Maria. Následovala ji ve ctnostném životě — vždyť i ona byla vdovou — ve zhotovování kostelních ručních prací a v lásce k Pánu Ježíši.

Byla naplněna radostí, když místo ohmataných již a místy rozpadajících se závěsů ve svatostánku byly tam dány její, nové, z těžkého hedvábí, ozdobené zlatem, které vyšívala za modliteb a zbožných písní. Byly tam zavěšeny jako ustavičná její chvála Boží a její klanění se Ježíši svátostnému.

Byla potěšena, když o větších svátcích a slavnostech bral kněz monstranci, nebo zahaloval ciborium do véla, které ona zhotovila a službě Boží věnovala. Vzpomínala na ony nábožné ženy z evangelia, které připravovaly plátna k ovnutí Těla Páně.

A právě vyšívala pláštík na ciborium, když přijela dcera, paní Ohmová.

Flok právě tak zaštěkal, jako tenkrát, když přijela za svobodna večer.

Paní Vavřínková slyšela Fany někoho překvapeně vítat, vstala, ale již vcházela paní Věra do dveří. Vrhla

se k ní s výkřikem „matinko!“ a pokryla její tváře i ústa polibky.

Paní Vavřínková tušila neštěstí. Na první pohled poznala, že je zle. Dcera byla přepadlá, obličej unavený, šaty příliš upotřebené a zmačkané.

„Co je, co se děje?“

„Ale mami, nic, co tě napadá, jenom jsem tě chtěla prosit, jestli bychom mohli přijet sem k tobě. Víš, on Fulgent není zcela zdrav, a mně také by venkov posloužil. Matinko! Zlatá matinko, viď, že nám to uděláš, že mi to neodepřeš? Kam se máme obrátit, ne-li k Tobě?“

Paní Vavřínková byla překvapena a hned nemohla odpovědět.

„Vždyť už nemám nikoho než tebe, má drahá matinko! Víš, nevezmeme si s sebou nic, než to nejnutenější, abychom neobtěžovali. Máš to tu beztoho všechno prázdné. A bude ti veseleji, budeme pohromadě,“ hovořovala paní Věra, „viď, že nás neodmítneš?“

„A co je Ohmovi?“

„Ale to víš, přepracování, potřebuje klid. A já také, od smrti drahé Yvetky nemohu se vzpamatovati.“

A paní Věra přitiskla si cípek zmačkaného a dost pošpiněného šátečku na oči.

Paní Vavřínková stále mlčela. Nepřekvapovala ji žádost Věřina, aby mohli u ní pobýt, ale překvapoval ji Věřin zevnějšek a jeho sešlost. Kmitlo jí hlavou, že jsou s penězi hotovi, že mají bídu. Tak dlouho jí nepsali, a najednou přijdou; něco se musilo stát.

A jak se tak na ni dívala, pohnulo se její dobré srdce. Vždyť je to přece její dcera! Když přijde ubožák k jejím dveřím a prosí, neodbude ho nikdy, a tu přišla její dcera. Odcizená, ale přece vlastní krev!

Přistoupila k ní a srdečně ji objala.

„Tak pojď, posaď se, odlož! A obědvala jsi? Ne?“

A dívala se na dceru, jak s chutí, skoro hladově jedla vejce, jež Fany na rychlo připravila.

A do večera dověděla se stará paní všechno. Vyzpovídala dceru úplně.

A ona pověděla upřímně vše. Nejprve se zdráhala, oklikovala, hanbila se, vždyť byla také příčinou stavu, v jakém se ocitli, ale pak neodolala, klekla u nohou

matčiných, hlavu položila na její klín. Matka mluvila za ni, jakoby četla z knihy jejich života, a ona kývala a dopovéděla.

„A teď nemáte nic, jste hotovi.“

„Matinko, my se zase zmůžeme, jen když nás vezmeš k sobě. Přenecháme svůj byt za odstupné, budeme mít zase pár tisíc, deset, dvanáct tisíc, budeme pracovat. Tady jsou úzké poměry, odjedeme do ciziny, do Němce, do Ameriky, tam se dají s naším uměním vydělat peníze, tady to nikam nevede, vyzbrojeni jsme; oba jsme studovali, jen se uchytit. A uvidíš, uchytkáme se, jen nám pomoz teď, jeuom kouteček nám poskytni! Nebudeme tu dlouho, jen co se vzpamatujeme.“

„Ale ovšem, přece vás nevyženu, jen přijďte, místa tu je dost, však se shodneme.“

Paní Věra zatleska dlaněmi. Vyskočila a objala matku.

„Díky, díky, matinko, ty jsi hodná!“

A ráno odjela.

Paní Vavřínková čekala den ze dne, že „mladí“ přijedou.

Fany nemohla se dočkat a těšila se.

„Bude tu veseleji, jsme tu jako v klášteře,“ opakovala častokráte a chystala, uklízela, aby bylo všecko v pořádku, až „mladí“ přijedou.

Ale nepřijížděli. Najednou jim bylo hej. Peněz bylo jako želez a začali zase žít. Aby se uchránili osobních zabavení, zaplatil pan Fulgent některé věřitele, na něž se nedostalo, alespoň nějakou částkou, znovu se elegantně oblékli, paní Věra nakoupila si jemného prádla, kožešio, střevíců, toalet, usadili se v hotelu a užívali.

Svým bývalým kolegům a kolegyním se vyhýbali. Už nepatřili mezi ně. Bylo je vidět v místnostech, kde se shromažďovali zbohatlíci, vydřiduchové, bursiáni, lidé, kteří snadno vydělávají veliké peníze a kteří nepočítají, co utratí.

Až koncem září přišlo do Proletova psaní, v němž oznamovala Věra matce, že přijedou.

A přijeli. Neměli nic, než cestovní koš, nějaké krabice a balík.

Paní Vavřínková je přivítala dobrou večerí. Zdáli



se jí oba přepadlí a unavení. Ale divila se, jak oba živě mluví, zvláště zeť byl plno hovoru a plno plánů.

A mladí se usadili jako doma. Dlouho spali, ke stolu chodili k mamince, paní Věra napovídala jí, co Fulgent rád jí a co nemůže ani vidět, co jí dává k přesnídávce a co k čemu pije, kdy víno, kdy pivo. A do-  
přávali si oba.

S počátku hleděla paní Vavřínková na ně jako na své hosty. Usmívala se ke všemu, vycházela jim vstříc, zamhuřovala oči, obracela vše na dobrou stránku, ale pak se počala zamýšlet, přestávala se usmívat a často dělala, že neslyší.

Ale mlčela ještě. Udělali si z ní děvečku a dojnou krávu. A všecko jim bylo málo a žádali stále víc. Všecko v domě mělo se točit kolem nich a sloužit jim, jakoby se to rozumělo samo sebou.

„I ta Věra je taková,“ naříkala si v duchu paní Vavřínková, „kouska uznání nemá.“

Bylo to asi po měsíci od jejich příchodu, když Fany se roznemohla a musila zůstat na lůžku.

„Vidí mne, že Fany nemůže a já už jsem stará, ale rukou nehne.“

A Fany ležíc v posteli plakala: „Milostpaní, jak jsme se těšily a tohle máme! Kdybych alespoň mohla vstát a dělat! Ale oni si jen poroučí a nic jim není vhod, za nic neřeknou ‚Zaplat Pán Bůh‘ a jenom nos ohrnují. Co pak já, já jsem služka, ale na milostpaní takhle, to se patří? Já na to nečekám, aby mně platili, já to udělám k vůli milostpaní. Neřekla bych nic, kdyby mi něco dali, pak ať poroučejí; ale pro nic za nic z člověka si dělat otroka a dobré oko mu neukázat?! Jako to, milostpaní, s tím pivem! Poručí se kolik, a na něj nedá. Já být milostpaní, bych na něj nedala. Chceš pít, napij se vody! My ji pijeme také. A oni jen plzeňské. Uviděj, milostpaní, že hnedle budou z nich tahat i peníze!“

Paní Vavřínkovou to škuslo, ale Fany, ležíc na posteli, toho nepozorovala. Bolesti v kloubech jí polevily, proto ulevovala i tomu, co ji tlačilo na srdci, a pokračovala:

„Bože, jak nám tady bylo krásně, když jsme byly

samy dvě! Ráno jsme si zazpívaly „Ve jménu Tvém, Otče veliký,“ teď abychom mlčely, aby panstvo mohlo spát. Jemine svatej, když si vzpomenu, jak na nás přiletěl, že chce mít ticho a že to naše kňourání hned ráno nebude poslouchat. Věřej' mně, milostpaní, nic dobrého v něm není!“

Paní Vavřínková jenom mžikala očima u plotny a neodpovídala. To, co říkala teď Fany, leželo i jí na srdci.

„A v kostele nebyli ještě ani jednou, co jsou tady, a na hřbitově u milostpána taky ne. A jak ji měl rád! A věrej' mně, milostpaní, že z těch všech peněz už nemají nic, a proto přišli milostpaní na krk a budou chtít se s milostpaní dělit jako ti bolševíci.“

Teď si paní Vavřínková musila sednout. Nohy se pod ní třásly. Připomínala si všechny ty úskočky, léčky a všecko přemlouvání, aby mu půjčila do obchodu, do podniku, do závodu peníze. Každý den měl něco jiného. Dnes to byla půjčovna filmů, včera insertní kancelář, jindy herecká škola, někdy to teprve chtěl založit, jindy už to měl zařízeno, jenom otevřít. Nabízel jí společenství, líčil jí, co se dá vydělat peněz, jaké úroky by nesly peníze do toho vložené.

A když odpírala, jak se změnil! Jak je hrubý, nevlídný, zlý.

A Věra je celá jeho, drží s ním i v tom, poslední by s matky svlékla.

„A milostpaní,“ ozvala se zase s postele Fany, „jak vyváděla mladá paní, že není ještě snídane, když já ležela jako Lazar, ani hnout jsem se nemohla, a milostpaní vařila. Bože mně hříchy odpusť, ale tak na vlastní matku si dovolit! Ale kdo nectí otce a matku, ten požehnání nebude mít.“

„Mlčte, Fany, mlčte!“ přemáhala se paní Vavřínková, ale hlas se jí třásl pohnutím a lítostí. I to, co ona zapuzovala z mysli, Fany teď pověděla.

V tom někdo zvonil.

Flok dal se do štěkotu na dvorku.

„Někdo jde,“ řekla Fany.

„Snad je to žebráček,“ povídala paní Vavřínková, přetřela si oči a šla do kredence pro dvacetihalěr.

Ale zatím zase rozhrčel se elektrický zvonek.

„No, no, to je nějaký spěch,“ durdila se Fany, a když paní Vavřínková vyšla, zanaříkala si: „Bože, Bože, je to kříž, když člověk stůně a milostpaní musí sama všecko, a ještě teď ty trampoty! A milostpaní snáší všecko jako světice. Aby nás Pán Bůh ode všeho zlého chránil!“

Její další vzdechy byly přerušeny živým hovorem z venku.

„Račte být paní doktorová Vavřínková?“ slyšela Fany dovnitř. Co odpověděla milostpaní, nebylo rozumět, ale týž mužský hlas se tázal dále: „Pan Fulgent Ohm z Prahy je zde?“ Paní asi přisvědčila, protože zas pokračoval: „Zde pan Tomáš Solner, komisionář velko-sklárny. Já jsem jeho právní přítel, advokát Prosek, račte nás dovést k panu Ohmovi.“

„K tomu lumpu, darebákovi, podvodníkovi! Já s ním zatočím zkrátka!“ ozval se druhý, rovněž mužský, rozlobený hlas.

„Pst, pst,“ slyšela Fany, jež ani nedýchala, a jíž oči téměř z důlků vylézaly, „pane Solner jen klid. Račte se opanovat a nechte jednat mne. Prosím, paní doktorová, račte napřed.“

Fany ukryla se rychle až po oči svrchnicí. Již se otevíraly dvěře. Paní Vavřínková vedla dva pány. První šel jako když tančí, z druhého šel strach. Jen skočit a kousnout. První rozhlížel se nenápadně, ale bystře po všem, druhý jen se díval před sebe ke dveřím pokoje, jakoby je chtěl propíchnout.

Co bylo dál, Fany neviděla ani neslyšela. Bezpochyby milostpaní odvedla je do druhého pokoje.

Paní Vavřínková zaklepala na dveře, za nimiž obývali mladí:

„Pane Ohm“ — nemohla mu za nic říci „Fulgente“ nebo „zeti“, nebo mu tykati — „Pane Ohm, dva páni si přejí s vámi mluvit.“

„Co chtějí?“

„Čekají na vás zde vedle.“

„Maminko,“ zvolal, „pojdte sem! Kdo to jsou?“

„Nějaký pan Solner s advokátem.“

Ve Fulgentovi hrklo. Paní Vavřínková viděla, jak zbledl.

„Není to tajný?“

Teď zbledla paní Vavřínková.

„Co to má znamenat?“ tázala se uleknutá Věra.

Ale již se otevřely dveře do pokoje „mladých“ a rozdrážděný pán nedbaje, že ho advokát zdržuje a chytá za kabát, vrhnul se dovnitř.

„Pst, pst, prosím, pane Solner, jen klid,“ napomínal právník.

„A jaký pak klid, ještě nám lump druhými dveřmi uteče a pak ho můžeme zase dávat tajnými hledat. Tady je! To je on! Do kriminálu s ním!“ křičel rozvzteklý pan Solner a ukazoval na Fulgenta.

Fulgent jej poznal, ale nafoukl se a tvářil se uraženým. Byl ještě toliko polooblečen a kouřil cigaretu Věra držela v ruce kostěné držátko s jelení kůží a leštila si nehty.

„Pane, jste v cizím bytě a chovejte se podle toho!“

„A v mém bytě, za který jste vzal patnáct tisíc odstupného, roztahuje se jiný. To je podvod, to je darebáctví. Já to dám k soudu! To je zlodějství!“ křičel pan Solner všecek bez sebe.

„A já vás budu žalovat pro urážku na cti, zde jsou svědkové,“ odpovídal Fulgent.

„Vy, pro urážku na cti? Vy? Vy jste bezectný chlap! Zloděj, podvodník! Vylákal jste na mně patnáct tisíc korun odstupného za byt a odstoupil jste jej jinému. To je podlost, to je . . . , pane, to zavání paragrafy, na to je trestnice.“

„Pst, pst, pane Solner, dovolte, dovolte, pane Ohm,“ chlácholil advokát.

Pan Solner už byl rozčilen na nejvyšší míru, proto se odmlčel. Jenom zuřivě kroutil očima, měře Ohma od paty k hlavě.

Doktor Prosek ujal se zatím slova: „Jest jisto, že se zde stal přehmat. Vy, jako nájemce bytu v Praze, Kostnická ulice, osobně jste nabídl přenechati tento svůj byt zde panu Sollnerovi za odstupné patnáct tisíc korun od 1. října a také jste od něho oněch patnáct tisíc korun v hotovosti vzal. Ale svůj byt jste od 15. září přenechal paní Idě Sonntágové za dvacet tisíc korun.“

„Dala víc!“ vpadnul Fulgent.

„Dobře pane. Já jako právní přítel zde pana Tomáše Solnera v jeho jméně nechci hnáti věci do krajnosti. Proto jsme přišli, vyrovnat záležitost smírnou cestou. Vrátilte oněch proti stvrzence přijatých patnáct tisíc korun a věc je odbyta. Pan Sollner je tak laskav, že nechce ani náhradu škody a bude sám honorovat moje palmare ze svého. Mohu vám tudíž jenom raditi, abyste vrátil peníze.“

„A kde je vezmu?“

Tato odpověď zetova otrásla paní Vavřínkovou. Zalomila rukama.

Věra nevěděla, co si má myslit. Cynický klid mužův ji mátl.

Pan Solner se rozlítl: „Zavřít! Zavřít! Zatkanout! Žalovat před soud!“

„Pst, pst,“ mírnil advokát pana Solnera, obraceje se k Ohmovi. „Pak ovšem nezbyvalo by než trestní oznámení. Doufám, že k tomu nepřipustíte. Zde jde o zločin.“

„Muži, vrat je!“ skočila Věra k němu.

„Pane Ohm, prosím vás,“ zvedala paní Vavřínková k němu sepnuté ruce, „vratte je, nepřinesly by vám požehnání.“

„Ale vždyť už jich nemám!“

Pan Solner byl menší a drobnější postavy a připomínal malého pejska, jenž se rozzuřil, že příchozí prezírá jeho bránění.

„Nemá, nemá! Protože to všechno proflámoval, mých patnáct tisíc i těch dvacet tisíc té Sonntágové,“ křičel a čepeřil se pan Solner, „ale to dovede každý podvodník, dělat kavalíra za cizí peníze, jezdit po barech v automobilu, žít v nóbl hotelích a bumbat sekt. Když nemá, tak konec. Ať pije vodu na Pankráci!“

Paní Věra byla všechna smrtelná. Sepnula ruce a přistoupila k panu Solnerovi.

Ale pan Solner nedal jí domluviti.

„A vy s ním! Jste jeden jako druhý, vy jste rozhazovala cizí peníze s ním, pro takové dámy jsou Řepy!“

Paní Věra vykřikla, zakryla si oči dlaněmi a vrhla se k matce.

Advokát Prosek nechal pana Solnera řídit a připravovat půdu. Nyní shledával, že přišla jeho chvíle. Viděl, že stará paní je zdrcena. Položil ruku v rukuviče na rameno pana Solnera a pravil klidně a rozvážně :

„Velectěný pane, křikem se věc nespraví, ač každý musí chápati vaše rozčilení. Vy jste v právu, právo je na vaší straně a vše, co jste zde ráčil říci, je svatá pravda. Vy máte stvrzenku s podpisem pana Ohma, pan Ohm nepopírá, rovněž jeho paní ne —“

„Já o ničem nevěděla!“ vzkřikla paní Věra.

„Zcela možné,“ pokračoval advokát, „to bude věcí trestního soudu, zjistit spoluvinu. Ale trestní soud bychom si nechali až na konec, kdyby totiž nezbývalo nic jiného. Já nejsem zde proto, abych jako právní zástupce pana Solnera hnal věc do krajnosti. Můžeme se dohovoreti, dohodnouti a rozejít se bez trestního soudu. Pan Ohm praví, že oněch vylákaných patnáct tisíc nemá. Zcela správně. Již jich nemá. Paní Ohmová rovněž ne. O tom jsme dobře zpraveni. Avšak je zde milostivá paní Vavřínková, která má majetek . . .“

Paní Vavřínkovou jako když do prsou udeří.

„Bože, Bože, tolik já nemám. Vždyť jsem od dcery koupila její půlku domu, to bylo skoro vše, co jsem měla.“

„Zcela správně, milostivá, ale právě, je tady dům.“

„Matinko, drahá matinko!“ volala paní Věra a spínala ruce před očima paní Vavřínkové.

Fulgent stál stále na svém místě, jakoby se celkem ta věc jeho netýkala, kolem úst měl záchvěv pohrdlivého úsměšku, jenom oči živě zamžikaly při slovech advokátových „je tady dům,“ jakoby chtěl říci: to je přece slovo, to je to právě.

Paní Vavřínková chvěla se jako osyka. Teď je v tom zapletena všecka. Jako když pavouk omotá mouchu nejprv slabými vlákny pavučiny a pak zatne do ní sosáky, aby ji vyssál celou.

Nejprv byla zúčastněna jenom morálně, ubita hanbou, že v tom je její dcera, zdrcena, že jde o rodinnou čest, omráčena, že má takového zetě, ale nyní jedná se ještě o to, zatáhnouti ji do toho finančně. Lékala se

toho. Pro své stáří střežila si koutek, v němž by dožila nezávislá na nikom. Ať by si utrhovala a musila žít sebe skromněji, jen když bude mít svůj domek, svou světničku, bez sousedů, bez nájemníků, svou vlastní střechu nad sebou.

A nyní se to viklá, hatí, jako když je zemětřesení a krovy se kácejí.

„Pro Boha, matinko, zachraň nás, já to nepřežiji, já si udělám smrt, ty jsi naše spása, naše naděje!“

„Ale, co si pak počnu, co si jenom počnu,“ zabědovala paní Vavřínková, vždyť já jsem už stará a kam se vrátím?“

Hlava jí hořela a napínala se k prasknutí.

„Milostivá paní ráčí to brát příliš tragicky,“ ujal se slova advokát. „Ani pomyšlení, že byste snad dům musila zcizit, docela ne, stačí se na něj vypůjčit. Podle informace u pozemkových knih je dům čistý, a na první hypotéku každý rád půjčí, ať ústav, ať soukromník. Úrok a umořování půjčky je to nejmenší. Ráčíte si vzít nájemníka, jednoho, dva, a ti to zaplatí. Při nynější bytové tísní . . .“

Věra cítila jak se matka ulekla a zbledla při slově „nájemník“.

„Matinko, neboj se, nic se neboj, půjde to bez nájemníka, my budeme sami platit úrok, uvidíš, já budu pracovat, pracovat, přijmu angažmá, jistá společnost se o mne zajímá. Fulgent také dostane výhodné místo. Všecko ti nahradíme.“

Dcera začala matku objímat, hladila po tvářích i vlasech, líbala ji.

„Matinko, moje drahá matinko, vid, že to uděláš?“

„Ale jak? Jak?“ zastenala paní Vavřínková.

„To je nejmenší starost,“ ujal se slova zase advokát. Nejprve raďte se obrátit na okresní záložnu, od okresního soudu bude třeba výpis z pozemkových knih, komise ohledá váš dům, valná hromada pak schválí půjčku. Ovšem, my musíme mít jistotu, že se tak stane. Ráčíte nám vystavit směnku a věc je odbyta, to je nejjednodušší.“

„Matinko, vid, že to uděláš? Zlatá matinko, pane doktore, ano, matinka podepíše směnku!“ — — —

Paní Vavřínková opravdu podepsala směnku. Advokát navrhoval, aby byly kryty úroky a jeho palmare, aby zněla na osmnáct tisíc k placení ve třech měsících. Kdyby půjčka do té doby nebyla ještě uskutečněna, že se splatnost směnky může prodloužit.

Paní Vavřínkové se točila hlava. Zhubeněla za tu půlhodinu a snad i zešedivěla.

Pan Solner měl s ní soucit. Nechtěl ani úrok, chtěl jen svých patnáct tisíc a i advokátovo palmare chtěl zaplatit, ale pan doktor Prosek nedal. Směnka zněla na sedmáct tisíc dvě stě, splatná ve třech měsících.

Paní Vavřínková podepsala takorčka po paměti. Když byla hotova, pero jí vypadlo z ruky a se židle nemohla ani povstat. Paní Věra ji odstrojila a uložila do postele. Ohm chtěl pomáhat jí vést, ale bránila rukou. Odmítala. Nechtěla ho ani vidět.

Pokrčil rameny, cynicky, pohrdlivě se zašklebil a zapálil si cigaretu.

V kuchyni ležela Fany, v pokoji paní doktorová, a Fulgent s Věrou byli spokojeni. Cítili se pány v domě.

„Měla by pořídit poslední vůli,“ řekl za dveřmi.

„Buď bez starosti,“ odpověděla, „dnes je toho už na ni mnoho.“

\* \* \*

Pan Solner byl už zaplacen, na domě byl dluh dvacet tisíc korun. Ale co to bylo proti osmdesáti tisícům, na něž byl odhadnut? Aspoň pro Fulgenta Ohma to nebylo ničím. Ale paní Vavřínková nemohla se vzpamatovati. Byla to pro ni otevřená, zející rána. Klidu neměla. Ona, pořádná, přesná, vzorná hospodyně, která hned všechno platila a hubovala Fany, když přišedši z nákupu hlásila, že se jí nedostalo peněz a že u obchodníka zůstala dlužna. A kdyby to bylo několik haléřů, posílala jí ihned je zaplatit a napomínávala rozhodně, aby raději zboží nebrala, nebo vzala méně, když peníze, které s sebou dostala, nestačí.

A nyní měla takový dluh! A za takových okolností! Dluh se jí zdál rozpraskaným stropem, jež tíží v čepech ztrouchnivělý krov. A pod tím stropem jest jí žítí. Žije ve strachu, cítí, tuší to, že na ni padne a za-



sype ji. Čeká to každé chvíle a proto chodí přikrčená s hlavou pochýlenou mezi rameny. A okolnosti, pro které vznikl oneu dluh! Paní Vavřínková styděla se vyjít, styděla se někoho potkat, s někým promluvit. Bylo jí hanba, domnívala se, že to každý ví, co udělal její zeť, a jakého muže má její dcera! Byla to rána v jejím srdci, trn v jejím vědomí, puklina rozjízvená v jejím životě.

Ve dne v noci na to myslila, zbavit se na chvíli toho nemohla. Sotva to přemyslela jednou, začínala znova, vracelo se to ustavičně jako mouchy, teď odehnané, vrací se znovu na sladkou skvrnu.

Tisíc šest set úroků ročně! A ani Fulgent ani Věra nedbají, aby něco vydělali. Co se Věra naslibovala, když se jednalo o zaplacení těch podvodně vylákaných peněz, a nyní oba povalují se zde, dávají se vydržovat, na odjezd ani nepomýšlejí.

Paní Vavřínková byla ze všeho chorá.

„Z čeho zaplatíme úroky?“

„Vezmeme sem nájemníky.“

„Ne, ne!“ bránila paní Vavřínková, „raději se uskrovním, s chlebem a vodou se spokojím.“

„Tak to prodejte!“

Paní Vavřínková zůstala stát a dívala se na Ohma. Zdálo se jí, že i srdce se jí na chvíli zastavilo. Pak zamávala rukama před Ohmem na znamení živého protestu, a trvalo to okamžik, než mohla ze sebe vypraviti zvuk. Ale byly to právě jenom zvuky a ne slova, která vycházela z jejich úst. Jazyk byl těžký, rty jako v křečích, a ač se snažila sebe víc vychrlit ze sebe protest a ohrazení proti i jenom pouhé myšlence, dům prodat, nemohla přece pronést souvislého slova.

Věra viděla rozčilení matčino, zrůznělý obličej, nabíhající žilky na spáncích.

„Ale ne, matinko, ale ne, uklidni se, Fulgent to jen tak řekl, když si nepřeješ, tak ne!“

Vstala a objala matku, chlácholila ji, hladila po rukou a po tvářích. Měla za to, že matku raní mrtvice.

Fulgent se nehnul. Se svým cynickým stažením pravého ústního koutku, ruce v kapsách kalhot, díval se opovržlivě na tchyni.

Paní Vavřínkovou pohled ten rozčiloval. Věra to věděla a proto ji odvedla z pokoje.

„Ať se neopováží! Ať se — ne-neopováží!“ vydechovala ze sebe těžce a hrozivě paní Vavřínková.

„Ale ne, rozhodně ne, buď bez starosti, copak může dělat něco bez tebe? Dům je tvůj, tak buď klidná.“

„Fanyanko pojď, uvolni mně šaty, dej mi studený náčinek na hlavu, na čelo, na temeno. Bože můj, Bože můj!“

A to jméno nejsvětější vyslovovala tak lkavě a dojemně. A když se ztišila, bylo vidět na jejích rtech, že je vyslovuje a volá.

Zatím, co stará paní ležela, Fulgent kramařil a slídlil v bytě. Prohledával zásuvky, probíral se v listinách a kouřil cigaretu za cigaretou.

Tenhle život ho nudil, a Věra ho byla syta. Byla rozmrzelá a nedůtklivá.

„Kdybychom si mohli alespoň vyjet do Prahy.“

„Řekni matce, ať ti půjčí nějaké peníze.“

„Ani pomyšlení.“

„Řekni jí, že's dostala výnosné místo, stkvělou nabídku, že třeba vyjednávat, jet do Prahy.“

„A co potom?“

„To je to nejmenší. Někáká výmluva se najde. Ostatně opatřím peníze. Tady je to už k nevydržení.“

Věra zadívala se do očí svého muže tázavě.

„Či bys chtěla tady shnít?“

„Co chceš podniknout?“

„Na to musíme být v Praze.“

„Fulgente!“

„No, nic zvláštního.“

Přece však uhnul očima. Nesnesl pohledu ženina. Rozuměl, co se tajilo v jejím zvolání. Rozdýmal cigaretu, až zahořela kolem, zadíval se na ni, jak spálené, ohnivé proužky mění se v šedavý popel, zatím co chutnal polospolknutý kouř. Potom vypustil prudce dým z chřípí a obrátil se k ženě.

„A co tady? Vede to někam? Vždyť se tu zahrabeme. Odtud rozhodně musíme! Bez Prahy nemůžeme být a bez peněz také ne. Něco začít musíme. Ať je to, co chce.“

Já tu nebudu a dost. Peníze dovedu ještě sehnat, jenom do začátku tři, čtyři, pět set. Pak bude peněz jako smetí, už mám všecko promyšleno.“

„Ale tolik matka nedá.“

„Jen s ní promluv!“

„Raní ji mrtvice, bude z toho mít smrt.“

„Ani jí nenapadne, ta má tuhé živobytí a čekáš-li na dědictví, to bys se načekala. A pak, není to tak jisté.“

Věra se zamyslela. Neokřikla, nepokárala svého muže za tuto řeč, nezastala se matky, přehodila nohu přes koleno, opřela se o ni loktem a bradu v dlaní přemýšlela. Dala na sebe působiti představám o Praze. Je to pravda, tady je to k utečení. Nějaký čas to bylo dobré, bylo to odpočinití a zátíší po předcházejícím hýření a užívání, ale teď probouzejí se odpočinité síly, touhy a zvyklosti. Žít, žít! zaburácelo smysly Věřinými . . . Do Prahy! Do Prahy ji to táhlo a volalo. Jako když vítr strhne ji do svého závratného třeštění, kolotaly kolem ní všechny požitky a ztřeštěnosti požívačného velkoměsta, strhovaly ji, a ticho Proletova a rodného domku bylo jí protivné.

Počala se točit kolem matky, ošetřovat ji, pomáhala v kuchyni, lichotila se k ní, a jednoho dne, když matka seděla večer v pohovce, přisedla k ní, objala jí kolem pasu a začala jemně a zdaleka.

„Pavouk!“ napadlo paní Vavřínkové, „obetkává mne, zamotává.“ Lekala se, bála se Věry. nedůvěřovala. Ale Věra jako had, než polkne svoje sousto, je oslintává, zpracovávala zvolna matku, odstraňovala nedůvěru, budila naději, přesvědčovala, dojímalá. Fulgent lituje toho, co se stalo, bylo to nerozvážlivost, vlastně omyl. Mrzí ho, že matce zadlužil dům, chce to nahradit, zaplatit. Je dobrý člověk, matinka ho málo zná. Chce pracovat. Ona také. Oba. Musí vydělávat peníze. Vědí, co matinka pro ně udělala a co jí dluhují. Všecko, všecinko zaplatí, ale tady nemohou zůstat. Musí do Prahy. Přijme angažmá, Fulgent má talent k režisérství, bylo mu již kolikrát nabízeno, ale odmítal. Teď je jiná. Teď jsou povinnosti, musejí splácet, nemohou být na obtíž předobré matince. Odpočinuli si, se svěžími silami pustí se do práce, za výdělkem, jenom ještě teď ať jim matinka pomůže. Jen zatlačit, než se rozejdou.

A umluvila matku. Ač se chvěla jako oběť vysávaná upírem, povolila přece a půjčila tři sta. Chtěla mít pokoj a klid.

Mladí odjeli a paní Vavřínková si trpce oddechla. Odjeli, ale odvezli s sebou takorča její poslední. Už to zde není, jak to bývalo. Jakoby dům měl trhlinu, kudy fičí vítr, vniká vlhko a dešť a prolézt chce zloděj. Byl to dluh na domě. Někdy nemohla ani spát, když si na to vzpomněla a o tom přemýšlela.

A druhé, co ji drtilo, byl nešťastný sňatek, jež Věra uzavřela, byl zeť, který se neštítíl podvodu.

Chtěla si tu hanebnost nějak vymluvit, ale jak si představila Ohma, nemohla se zbavit odporu proti němu. Ne, není to dobrý člověk. A přece slibovali, že budou pracovat, aby mohli úroky platit do záložny a dluh splácet. Snad se přece umoudří, snad ho nebezpečí, které mu hrozilo a které od něho odvrátila, napraví.

Stará paní se za to modlila. — —

Manželé Ohmovi přijeli do Prahy. Zavazadel mnoho neměli, nechali je na nádraží v šatně a vyšli.

„Co budeme dělat, kde budeme bydlet?“

„Na to je čas, teď musíme nejdřív se rozhlédnout po Praze a setřást se sebe ten mech, kterým jsme v Proletově zarůstali.“

„No, s třemi sty nesmíme se příliš rozhlížet“, mínila Věra.

„To je jen do začátku. Za čas bude peněz, že se bude hlava točit.“

„A prosím tě, kde je vezmeš, už máš něco?“

„No, to víš, že jsem nezahálel. Mám v hlavě kousek, který když sehraje, dobře se nám vyplatí. Ale teď se půjdeme posilnit.“

Zašli do vinárny, potom na oběd, odtud do kavárny a potom vyjeli elektrikou do Žižkova.

„Kam to jedeme?“

„Zamluviti si nocleh. Do hotelu nemůžeme, to bychom byli brzy hotovi, ale tam znám jednu starou paní, také jsem u ní svého času bydlil, snad bude mít místo.“

Tu končinu paní Ohmová neznala, nevěděla ani, kde jsou. Ulice šla dosti příkrě do vrchu a byla jako

po vymření. Fulgent vešel do domu a v průjezdě jal se hledat v seznamu nájemníků.

„Lendlerová, ano, je tu ještě! Pojdme!“

Chodbou a schodištěm, odřeným, okopaným, a valně špinavým, na němž opadaná sádrová paráda činila tím ubožejší dojem, došli do třetího patra. Tam Ohm zaklepal na špinavé, kdysi bíle natřené dveře a čekal.

Dveře se pootevřely a starší paní, po domácku hodně nedbale oblečená, vyhlédla skulinou. Chvilí bylo ticho, ale pak paní pustila dveře a spráskla obě ruce.

„I pro pána, to je pan Fulgent!“

„S paní“, představoval se pan Ohm hned na chodbě.

„Tak pojdte dál, to jsou k nám hosti, kdy už jsem vás neviděla! A jakou máte hezkou paničku! Tak se posaďte!“

A paní Lendlerová jala se dělat místo. Všude po stole, po židlích, po kamnech, po okně, po posteli a na dlouhých prkénkách byly umělé květiny z papíru i látek, po zemi plno odpadků a ústřížků. Na stole stály hrnečky s lepidlem a barvami, ležely svazečky dělaných lístků, kolečka drátků a všelijakých tretů.

„Ještě to pořád, paní Lendlerová, děláte?“

„A co bych měla dělat? Něčím člověk se živit musí. A tohle je k mé živnosti dobré. To otvírá dveře,“ povídala paní Lendlerová a přimhouřila oči na pana Ohma.

„Pořád ještě lovíte duše pro tu sektu?“ smál se pan Ohm.

„No právě, vynáší to procenta.“

„A co karty?“

„Také. Přišel jste si dát s paní vyložit?“

„Milá paní Lendlerová, dnes jsme přišli za jinou záležitostí. Přijeli jsme z venku od matky naší paní, a chceme zůstat v Praze. Ale nemáme byt. Tak jdeme k vám. Necháte nás u sebe? Než si něco najdeme.“

Paní Lendlerová si olízla jazykem rty a konečky prstů utřela.

„Ale jo, ale jo! Jenže, to víte pokoj mám obsazený, jsou tam čtyři páni, stálí a dobře platí. Ale jestli vás to nebude rušit, já sem postavím postýlku, pěknou skládací, železnou.“

Paní Věra dívala se na to vše ne příliš nadšeně.

Valně se jí to tu nelíbilo, ale věděla, že se nedá nic dělat, protože mají málo peněz. Pozorovala všecko kolem i paní Lendlerovou.

Ta zdála se čist v myslí paní Věry. Proto k ní přiskočila a těšila ji:

„Nic si z toho mladá paní nedělejte, bude se vám tady líbit. Dnes mám zrovna nakramařeno. To víte, když jsem tu sama. Ale tak není každý den. Počkejte, až uklidím, bude se vám tu líbit. A odložte a udělejte si pohodlí! Či ještě někam půjdete?“

„Dáme si sem donést naše věci z nádraží a zajdeme na večeri,“ povídal Ohm.

„To je dobře, já tu zatím uklidím, bude se vám tu líbit.“

A paní Lendlerová políbila mlaskavě paní Věru.

Fulgent se spokojeně usmál, vlastně jenom ušklíbl.

„Tak vidíte, mladá paní, nebude se vám aspoň stýskat, budete tu jako u maminky.“

\*                      \*

Když Fulgent Ohm zavedl svou ženu na Žižkov k paní Lendlerové, měl svůj plán, jak si pomoci k penězům, už hotový. Jednalo se jenom o to, získat paní Lendlerovou.

Nejdřív začínával tedy řeči o Proletově, o nebožtíku tchánovi, otci své manželky, doktoru Vavřínkovi, kterého neznal, hlavně však o paní Vavřínkové, o domku se zahradou, který má v Proletově a o způsobu jejího života, a ujišťoval paní Lendlerovou, že jí je podobna, jako když jí z oka vypadne, jakoby byly sestry.

Paní Lendlerová seznala tak rodinné poměry. Potom začal s ní pan Ohm vyjednávat. Musil spěchat, peněz již nebylo, už se jen vypůjčoval, paní Lendlerové byl také dlužen.

„Paní Lendlerová, jen na krátkou dobu, pak budu mít peněz jako želez a všecko vám to zaplatím.“

„Však víte, že na rozdávání nemám, a že to živobytí sháním, jak mohu.“

Ale místo zaplacení přišel v málo dnech pan Ohm dlužit se znovu, a to větší částku.

Paní Lendlerová se zakabonila.

„Já myslila, že budete platit, a vy se dlužíte. Kdy pak budete míti přece spousty těch peněz, jak jste povídal?“

„Milá paní Lendlerová, to záleží jenom na vás. Bez vás je mít nebudu a kdo ví, budu-li moci vám zaplatit svůj dluh.“

„Jak pak to záleží ode mne?“ divila se paní Lendlerová.

Pan Ohm ji vzal za ruku.

Paní Lendlerová zůstala se dívat na pana Ohma.

„Dva, tři tisíce? A snadno?“

„Snadno. Jenom sekrát malou komedii. Malou takovou scénu u notáře.“

„U notáře! A!“

Paní Lendlerová nadzvedla obočí a zbystřila sluch. Ale pan Ohm přerušil rozmluvu.

„No, nechme toho. A moji nemusíte nic říkat.“

Paní Lendlerové to nedalo. Dva, tři tisíce, to jí vrtalo mozkiem. Měla sto chutí, ale malá komedie u notáře, jestli dobře rozumí, není nic dobrého. Ovšem, dva, tři tisíce, jest slušný peníz, a možná, že by se dalo ještě dále mluvit. Proč by se zříkala předem? Co se tady naběhá s kytkami, nashání odpadlků pro tu jejich sektu a navykládá karet, než sežene dva, tři tisíce, a to jen po korunách, pohromadě to nikdy nevidí, a tady by to bylo najednou. A možná, že to nebude nic takového, jak si myslí, a dalo by se to zkusit.

Když se dost naobírala takovými úvahami, zastavila jednou sama pana Ohma.

Usmál se jako Mefisto. Věděl, že přijde. A vyložil jí, oč se jedná.

Paní doktorová Vavřínková, tehyně, chce prodat svůj dům v Proletově a ku prodeji chce zplnomocnit jej, Ohma. Protože je churavá, nechce se celou tou záležitostí rozčilovat. Paní Lendlerová je jí podobná. Místo paní Vavřínkové by se u notáře podepsala ona. To je všecko.“

„Pro kriminál dost.“

Pan Ohm jenom pokrčil rameny a zase nechal paní Lendlerovou. Věděl, že přijde.

A skutečně přišla. Vyzvídala, vyptávala se, bylo vidět, že o tom přemýšlela. Ohm rozplašil všechny její obavy a pochybnosti. Tchyně je dobráčka, až bude postavena před hotovou událost, smíří se s tím a spokojí se s penězi . . .

Paní Lendlerová však nebyla dnešní a při slovech „peníze“ zamžikala očima, aby ukázala panu Ohmovi, že do toho vidí, a tři tisíce pro ni, že je málo. Pan Ohm přidal ještě pět set, podali si ruce a začali hned přípravy.

Pan Ohm zasvětil paní Lendlerovou do všech podrobností, učil ji, jak tchyně chodí a mluví, jak se tváří, nacvičil s ní i několik pohybů hlavy a rukou, vlastních paní Vavřínkové, a paní Lendlerová se učila nápodobit její podpis podle psaní, na němž byla podepsána.

Šlo to velmi pěkně, pan Ohm byl spokojen, a paní Lendlerová v jakési bláznivé zkypělosti hrála paní Vavřínkovou i před paní Věrou a měla z toho radost, když tato na ni pohlížela plna obdivu. Těšila se na to, až bude u notáře a hlavně, až dostane ty peníze. Byla zcela na straně pana Ohma.

A ten nelenil. Požádal oba své kolegy, kteří mu byli za svědky na veselce, že přijede tchyně, že chce prodat v Proletově svůj dům, že ho Ohma u notáře chce zplnomocnit, aby prodej obstaral a provedl, sama že je churavá, aby jim byli za svědky k legalisaci podpisu. Jednalo se o to, u kterého notáře, poněvadž notář má svědky znát. Ale i to dobře dopadlo. Jeden z obou zná se se synem notáře, doktora Menšíka, a tak smluven den, kdy se v jeho kanceláři sejdou.

Paní Lendlerová sehrála svou úlohu zcela dobře. Představovala, elegantně oblečená, churavou paní Vavřínkovou, přivítala se v kanceláři s oběma svědky jako se starými známými, mluvila s nimi zběžně o veselce Fulgentově, na níž se viděli, předložila notáři svůj křestní i oddací list, úmrtní list dra. Vavřínka, testament i kupní smlovu poloviny domu od své dcery, Věry Ohmové — všechny ty listiny uzmul Fulgent v Proletově, když kramařil v zásuvkách své tchyně — a notář vyhotovil listinu, v níž Marie Vavřínková, vdova po lékaři MUDru. Janu Vavřínkovi, bytem



v Proletově č. 16, dává svému zeti, Fulgentu Ohmovi, plnou moc, aby ji zastupoval při prodeji domu čp. 16 v Proletově, aby kupce opatřil, prodej provedl a kupní cenu inkasoval.

„Je mně tak obtížno, při mé churavosti, těmihle věcmi se zabývatí,“ poznamenala paní Lendlerová, sedajíc, aby plnou moc jménem paní Vavřínkové podepsala.

Maje plnomocenství v kapse, jal se Fulgent Ohm sháněti kupce. V pražských novinách objevil se inserát: Rodinný domek v živém městečku, po MUDr., hodící se lékaři, který hodlá založiti svou existenci, nebo změnití své místo, levně na prodej. Nabídka pod známkou „Za hotové“ do administrace toho listu.

Přišlo několik dotazů, také od spekulantů, ale ty Fulgent Ohm odložil a vše důkladně uváživ, jal se vyjednávatí s ostatními. Nejvíce se mu zamlouval přípis jakéhosi Aloise Sudy, obchodníka z Vodolánek. Psal prostě a nehledaně dost nevypsanou rukou :

Velectěný pane! Moje dcera má známost s pánem, který jako praktický lékař chce se někde usadit. Kdyby místo a dům se mému nastávajícímu zeti zamlouvaly a dalo by to živobytí, byl bych na dům kupcem v případě, že cena nebude přemrštěna. Sdělte tedy bližší. V účtě Alois Suda, obchodník, Vodolánky č. 115, p. v místě.

Fulgent Ohm nemeškal a odpověděl :

Vaše Blahorodí! Ke ctěnému dopisu ze dne 19. t. m. sděluji: Dům má vysoký přízemek, moderně pro lékaře stavěný, s čekárnou, ordinační síní, kuchyní a třemi pokoji, nahoře jest podkrovní pokojík; dům jest krytý břidlicí, má sklep, studnu s výtečnou vodou, kůlnu na kočár, stáj, chlévky, dřevník, při domě jest zahrada ve výborném stavu. V místě, velmi dobře položeném, nedaleko dráhy Česká Třebová-Praha, po úmrtí mého tchána není tam lékaře. Jelikož já s paní bydlím v Praze a matka mé paní cítí se opuštěná a nad to ještě stále stůně, rozhodla se dům prodati a u nás v Praze se usídliti. Jsem od ní zplnomocněn prodej provésti. Na domě vážne knihovní dluh 20.000 Kč. Soudně odhadnut byl na 80.000 Kč. Úředními doklady mohu posloužiti. Cena jest daleko větší, ale abych nebyl touto záležitostí zaneprázdnován, prodám jej za

60.000 Kč, při čemž kupující převezme dluh a ponese všechny dávky s převodem spojené. Podotýkám ještě, že v domě není nájemníků, a že klientela nebožtíka tchána byla četná a rozsáhlá, ježto v širokém okolí není lékaře. V účtě oddaný Fulgent Ohm, soukromník, Praha-Žižkov č. 1243.

Pan Suda obdržev list, nejprv jej přečetl sám, pak zavolal manželku a dceru.

„To by bylo něco!“ povídal a jal se čísti list.

„A nebylo by to tak drahé,“ mínila manželka.

„A možná, že se s ním dá ještě mluvit.“

„A je to z první ruky, bez dohazovače.“

„Dej mně s těmi pokoj!“

„Proto říkám, takoví hledí jenom člověka napálit.“

„Tohle je nějaký solidní člověk.“

„Má doktorovou dceru!“

„Až co řekne náš doktor.“

Tak rozmlouvali manželé Sudovi, zatím co dcera tonula v blažených vidinách. Před jejím vnitřním zrakem vyvstal krásný domek krytý břidlicí, před ním pestřila se zahrádka plná květin a růží, na čistém a úpravném dvorku byly slepice, v kůlně kočár, ona je v bílé zástěrce v kuchyni, z pokoje přichází Adolf v bílém pracovním plášti zrovna, když tatínek povídá: „Až co řekne náš doktor . . .“

Srdce jí zavlálo jako slavnostní prapor, skočila k tatínkovi a pověsila se mu rukama na krk. Než se nadál, políbila ho na obě oči a smála se při tom jako hrdlička. Paní Sudová složila ruce na životě a blaženě se usmívala.

Když přišel pan doktor Adolf na večeři, rozpředla se veliká rodinná debata. Usnešeno postupovati opatrně, všechno prohlédnout, na všechno se přeptat.

Pan Suda dopsal tedy panu Fulgentu Ohmovi, že se chce na dům podívat a prozkoumat bližší okolnosti.

Fulgent Ohm to čekal a proto ihned napsal dva dopisy. Jeden do Proletova paní Vavřínkové: „Milá paní tchyně! Podařilo se mi zde v Praze najít soukromníka, je to obchodník a jeho zeť, kteří chtějí uložit peníze na hypotéku a spokojí se s menším úrokem, než musíme platiti záložně. Převzali by ten dluh. Záložně by totiž zaplatili a my bychom místo osmi, platili jen šest procent úroků, čímž bychom ročně uspořili 400 Kč. Ovšem

chtějí dříve dům viděti, ale z toho Vám žádné obtíže nevzniknou, já to obstarám a Vy s nimi nemusíte ani mluvit. — Věra je zdráva a doufám, že i Vám lépe se vede. Pozdravuje — Váš oddaný Fulgent.“

A panu Sudovi napsal, aby oznámil, kdy míní se do Proletova podívat, že by jej na nádraží čekal.

Pan Suda nemeškal a s nastávajícím zetěm, doktorem Adolfem Mastným vydali se na cestu do Prahy a odtud s Ohmem do Proletova.

„Milostpaní, už jsou tady,“ hlásila Fany paní Vavřínkové, když viděla z okna obcházet dva pány s Fulgentem.

„Bože, jestli pak mně toho bylo třeba,“ zahořekovala paní Vavřínková ze své lenošky.

Páni prohlíželi dům z venku, líbil se jim. Potom se šli podívat dovnitř. Ohm zazvonil a Fany přišla otevřít.

„Co dělá maminka, jak se jí daří?“ začal hned živě ve dvířkách pan Fulgent.

„Milostpaní pořád stůně od té doby.“

„Nebudeme ji obtěžovat,“ ujišťoval zeť horlivě, „jenom se podíváme.“

Panu doktorovi se to líbilo. Ordinační síň světlá, rohová, se třemi okny ho zaujala. Viděl se již v duchu tu pracovat, v ostatních pokojích se viděl se svou ženuškou.

Tak prošli až do kuchyně.

„Promiňte, maminko,“ začal hned pan Ohm, „my nebudeme docela nic zdržovat. Páni si to jenom prohlédli. Věra pozdravuje. Pan Suda, pan doktor Mastný, představoval oba pány tchýni.

Paní Vavřínková utvářila svůj znavený obličej ve vlídný výraz a podala oběma pánům ruky, nevstávajíc z lenošky.

Pan Suda se klaněl a říkal: „Těší mne.“

Pan doktor Mastný také chtěl něco vlídného říci a proto řekl, čeho byl pln:

„Je to tu, milostivá, velmi hezké. Tůze se mně to líbí.“

V tom do něj štouchl pan Suda nenápadně loktem, a doktor se hned zamlčel. Ohm to postřehl a upokojil se.

„No, nebudeme zdržovat, milostivá, promiňte, že jsme obtěžovali,“ omlouval se pan Suda, podal ruku a odcházeli.

Na chodbě pošeptal doktorovi: „Nechvalte to tolik, on se bude nutit a sleví.“

Prohlédli ještě podstřeší, půdu, sklep, zahradu, dvůr.

Ohm si oddechl, když byli ze stavení. Nepřestával mluvit, vychvalovati stavení, spojení s Prahou, zámožný kraj, blahobyť obyvatelstva, krásnou budoucnost a stkvělou existenci pro lékaře, který se zde usadí.

Páni mlčeli, prohodili tu a tam lhostejné slůvko, nebo mluvili o věcech s koupí nesouvisících. Chodili po městečku. Mnoho té chůze nebylo. Od doktorů ke kostelu ulicí Revoluční, od kostela k radnici náměstím Masarykovým, od radnice k hostinci třídou Legií a od hostince ke hřbitovu ulicí 28. října.

Vraceli se a zastavili se v hostinci.

„Tak co tomu říkáte?“ začal pan Suda a když se usadili za stolem a objednali si pivo, obraceje se k nastávajícímu zeti.

Ten pamětliv pokynu, který dostal na chodbě, vyjadřoval se velice zdrženlivě. Že si to představoval jinak, mnohem živější a lidnatější.

„A dům je na vršku, ulice tam stoupá, když se má něco přivést, uhlí, dříví, písek do zahrady, všechno je s obtíží,“ hanil pan Suda.

„A na dráhu je také daleko,“ vypočítával nevýhody pan doktor.

„A zdá se, že je tam vlhko. V zimě se tam bude točit vítr. A opravy to bude potřebovat.“

Ale Fulgent Ohm nelenil. Vyvracel všechny výtky, vylouval všechny nedostatky, rozptyloval všechny obavy a hned přešel k vychvalování. Je dnes těžko něco tak vhodného najít. Vlastně by měla být cena domu vyšší, neboť se tu prodává nejen dům, ale získává se i brilantní místo pro praktického lékaře. Nebožtík tehán si tu nadělal pěkné jmění. A pak se musí uvážít, že dům se uprázdní hned, bez nájemníků. Ostatně má více nabídek a on, Ohm začal s panem Sudou proto, že jeho dopis mu přicházel jaksi nejotevřenější, tak nějak sousedský.

Ohm skutečně vytáhl z kapsy asi pět, šest psaní, opatřených značkou: „Za hotové.“

V panu doktorovi hrklo. Velice se ulekl. Viděl se tak blízko svým ideálům, mít Růženku Sudovou a svou praxi. Teď ty dopisy v rukou Fulgenta Ohma mu ohrožovaly splnění obou tužeb. Už se na sebe mrzel, že to hanil.

Fulgent to zpozoroval, a ač sám byl znepokojen, nedal na sobě nic znát, právě jako pan Suda, který kýval hlavou, pohlížeje na nabídky v rukou Ohmových.

„Inu, víte,“ začal rozvážně, „každý hledí svého prospěchu. Když myslíte, že vám jiný dá těch osmdesát tisíc, s Pánem Bohem, toho se držte. To není jenom osmdesát tisíc samotných! Přijdou taxy, poplatky z převodu, smlouvy, kolky, zaknihování, to si každý rozmyslí. No, abychom něco snědli, než pojedeme na dráhu,“ končil pan Suda, „času máme dost. A co kočí, má co pít? Ať si nedá bídu,“ obracel se na hostinského.

Pak hovořili o jiných věcech, ale když se Ohm vrátil zase k domu a prodeji, odbyl ho pan Suda, že za ty peníze není ani řeči, a že by to musila ještě vidět žena a dcera.

Toho se Ohm lekl, a když jeli povozem ke dráze, začal, že by se mohli domluvit, že tu jde o starou paní, aby nebyla obtěžována neustálými prohlídkami domu, konečně že on těmi záležitostmi také nerad se obírá, že ho odvádějí od jeho povolání, že si neřekli ještě poslední slovo a že se mohou dohodnout.

A opravdu se dohodli. Než přijeli zpět do Prahy, smluvili se na padesáti tisících hotově při podepsání kupní smlouvy. Pan Suda převezme dluh, váznoucí na domě a ponese všechny další útraty s převodem. Ohm se zaváže, předati do určité krátké lhůty dům prostý nájemníků nebo jakýchkoliv obyvatel.

Ohm nabídl, aby se obrátili na notáře, doktora Menšíka, u něhož tchyně dala jemu, Ohmovi, plnou moc, a dojednali i den, kdy se u něho v té záležitosti sejdou.

Fulgent Ohm mnul si ruce. Padesát tisíc tančilů před ním svůdný lehkomyšný jakýsi tanec. Přišel domu záře a hned vymámil z paní Lendlerové ještě jedna půjčku, ujišťuje, že je to poslední, a že v několika dnech splatí jí i s těmi předcházejícími dvojnásob a s úrokem, že jí koupí liščí kožešinu na krk. Byl vesel a dobré mysli a toho dne vrátili se s Věrou domů pozdě v noci.

„A prosím tě, kde vezmeš ty peníze?“ ptala se Věra.

„Nevezmu, dostanu je vyplaceny. U notáře vyplaceny.“

A když se na něho Věra dívala nedůvěřivě, dodal: „Je to synovský podíl.“

Také u Sudových bylo veselo. Pan Suda s doktorem přijeli až večerním vlakem domů a byli v povznesené náladě. Radostí a vínem. Paní Sudová i Růženka nemohly se jich dočkat, jak pořídili.

Radost v rodině Sudově byla veliká.

„Koupili jste?“

„Koupili.“

A kdyby i nevyřkli to slovo, tvář a oči pana Sudy i pana doktora by to prozradily.

Když stručně pověděli jak a co, jak je to pěkné a laciné, jaká pěkná krajina, slušné městečko a nadějná budoucnost — co nerekl pan Suda, doplnil doktor — přiskočila Růženka k Adolfovi a padla mu kolem krku. Teď už může být veselka, mají zaručenou budoucnost. Hned se však vzpamatovala, vymanila se z objetí šťastně se usmívajícího doktora a přiskočila k tatínkovi. On je zakladatel tohoto jejich štěstí jemu má děkovati. Zlíbala ho na ústech, na tvářích, na vlasech a políbila mu ruku. Potom skočila k matce a i na ní vylévala přemíru svého blaženého vzrušení.

„Chvála Pánu Bohu, dej vám Pán Bůh štěstí,“ žehnala matka.

„My s doktorem to už oslavili, ale teď to musíme oslavit společně,“ prohlásil pan Suda, „dáme si dobrou večeři.“

Paní Sudová hned vstávala, Růženka ji předběhla do kuchyně. Za chvíli se odtamtud šířila vůně rozpouštěného másla, ozývalo se natloukání masa, bylo slyšet sykot smažících se řízků. Služka krouhala zelí, Růženka otvírala sklenici se zavařeninou, potom přišla všecka růžová a prostírala na stůl.

V ustanovený den přijel pan Suda do Prahy. Ohm jej už čekal v restauraci Masarykova nádraží a zavedl jej k notáři Menšíkovi. U notáře se vše projednalo, sepsal se návrh kupní smlouvy, pan Suda vyplatil deset tisíc závdavku, zbytek se zavázal složit, až všechny formalities budou odbyty a řádná smlouva podepsána. Bylo ujednáno, že paní Vavřínková může zůstat v domě, dokud se noví majitelé nepřistěhují, alespoň tam nezůstane

prázdnou, v den příjezdu jejich, že odevzdá klíče a byt uprázdní. Vedle této smlouvy kupní, dle níž dům v Proletově č. 216 od paní Marie Vavřínkové, vdovy po MUDru. Janu Vavřínkovi, v zastoupení na základě plné moci panem Fulgentem Ohmem, soukromníkem ze Žižkova atd., kupuje a skutečně koupil pan MUDr. Adolf Mastný, psal notář i smlouvu svatební, dle které přijímal doktor svou nastávající choť, slečnu Růženu Sudovou do polovice k pojištění jejího věna atd. atd.

Praskne to nebo nepraskne? uvažoval Fulgent. Co až se to ta stará dozví? Tu raní mrtvice. A co Věra? Ale veliké starosti si nedělal. Teď ho mrzelo, že musí dát té Lendlerové dva tisíce. Však je nedostane hned, dá jí nějakou splátku, něco splatí dluhů, jež má u ní, ostatní až dostane za dům.

Teď měl deset tisíc a bylo hej. Začal žít. Věra s ním a paní Lendlerová se přižívovala. Ohm jí zaplatil dluhy a splátkou jí dal pět set.

U Sudových ve Vodolánkách chystali svatbu. Paní Sudová s Růženu jezdily do Prahy nakupovat výbavu, prádlo a ke švadlenám, pan doktor si dal šít černé šaty, a jednou jeli všichni koupit nábytek.

„No, a nesmíme zapomenout na to hlavní, dát opravit hnízdečko,“ povídal pan Suda, když starost s nábytkem měli s krku a dobře poobvěďvali v restauraci. „V pátek jdeme k notáři, složím peníze a pak se rozjedu do Proletova. Bude se musit dát vymalovat, natřít podlahy a co bude potřeba . . .“

„Nezapomeň se přeptat na kamna, jak dělají do brotu, hlavně v kuchyni,“ připomínala paní Sudová.

„Buď bez starosti, to víš, že jim to tam připravím,“ ujišťoval pan Suda.

Mladí se šťastně usmívali, doktor myslil na ordinační síň s bílou zasklenou skříní s lesknoucím se kovovým instrumentářem pěkně tam srovnaným a s operační pohovkou, stojící uprostřed proti oknu; Růženka byla v duchu v kuchyni, kde svítil porcelán, sklo a aluminium, hřál sporák, voněly pokrmy a ona se otáčela v drobné, bílé, krajkové zástěrce s utěrkou v ruce.

Paní Sudová myslila na to, jak to bylo, když před šestadvaceti léty si ona brala Sudu, on měl černý vo-

jenský kufřík a ona dvě stě korun věna z domova. A Pán Bůh jim požehnal. Vzpomínala, jak měli bídu, děťátka jim umírala, jak muž stonal, a všecko s pomocí Boží přestáli, vyhrabali se z toho. A dnes . . . Rozhlédla se po svém okolí, elegantní restauraci na Václavském náměstí, plnou hostů, číšníků, tlumeného hovoru, vůně vybraných jídel, plzeňského a dobrých doutníků a cigaret, vrátila se pohledem ke své dceři, sedící vedle ženicha a srdce se jí pohnulo. Pomyslela si: „Jestli pak tu někdo vzpomene na Pána Boha? Snad ne! A přece mu musí být člověk tolik vděčen!“ A nemeškajíc, zašeptala: „Sláva Bohu Otci i Synu i Duchu Svatému.“

\* \* \*

Když bylo s koupí domu u notáře vše vyřízeno, peníze složeny, rozejel se pan Suda do Proletova. Cestou uvažoval, že bude nejlíp vyhledati tam nějakého stavitele nebo zednického mistra, s ním všechno důkladně prohlédnout a svěřit mu provedení toho, co bude potřeba. On může převzít od domu klíče a po případě dát tam nějakého spolehlivého člověka, aby hlídal, aby tam nebylo docela prázdno, když se paní Vavřínková vystěhuje. Spoléhá se, že ona mu doporučí nějakého toho stavitele buď z místa nebo okolí.

Na stanici si vzal povoz a jel. Obilí začínalo žloutnouti, slunce je vysoušelo a pražilo, bylo přede žněmi. Ticho bylo v přírodě a pokojno, vše jako když dříme, jenom mouchy a hmyz bzučel, jakoby si liboval, že je na světě, a že je tu tak pěkně.

Ke druhé hodině zastavil povoz v Proletově před domem.

Pan Suda vystoupil a zazvonil.

Fany přišla otevřít.

„Paní doktorová Vavřínková doma?“

„Prosím.“

Pan Suda šel za Fany.

„Milostpaní, je tu ten pán, co tu byl s panem Ohmem na komisi.“

Paní Vavřínková vyšla do kuchyně. Zvědavě a vzrušeně dívala se na příchozího. Co zas chce?



„Tak, milostivá, už jsme to dnes dojednali, dům jsem už koupil.“

„Co jste? Jaký dům jste koupil?“

„No, tenhle dům!“

Paní Vavřínková zesínala a vytřeštila oči.

„Jak jste jej mohl koupit, to je můj dům, a já nic neprodávala.“

„Přece jste ho prodala, já dnes dopoledne složil peníze.“

„Já o ničem nevím. Komu jste složil peníze?“

„U notáře v Praze, tady je trhová smlouva a stvrzenka.“

Pan Suda sáhl do kapsy a podával listiny.

Ale paní Vavřínková po nich nezáhla.

„Já o žádném notáři nevím, já nikde nebyla, nic jsem nepodpisovala, dům je můj!“ volala paní Vavřínková. Hlas se jí třásl rozčilením. „To je podvod! Pane, odejděte, nemám s vámi co jednat!“ -

„Ale, milá paní,“ žasl pan Suda, „to přece není možná, abyste o tom nevěděla, přece váš zástupce vás o tom musil vyrozumět, že se o koupi vyjednává, vždyť se to táhne už čtrnáct dní, od té doby, co jsem tu byl na prohlídce.“

Paní Vavřínkové vystupoval studený pot na čele.

„Můj zástupce? Žádného nepotřebuji, já nic neprodávala.“

„Ale dovolte přece, váš pan zeť, pan Ohm, jednal ve vašem zastoupení, vaším jménem!“

Paní Vavřínkové klesly nohy a zatočila se jí hlava. Ale jen na okamžik. Hněv ji vzpružil.

„Žádný zástupce! To není žádný zástupce! Pan Ohm! Pan Ohm! Víte, kdo je pan Ohm?“

„Je přece váš zeť, má vaši paní dceru?“

„Ale stydím se za to, je mně hanba, že má moji dceru, že k tomu došlo. Ale je . . .“

Paní Vavřínková nedopověděla. Zakryla si tvář rukama a sklesla na židli. Slovo „podvodník“ zůstalo nevyřčeno.

Pan Suda byl jako u vyjevení. Také v něm teď hrkalo. Šlo o padesát tisíc a poplatky. Ale ne, to není možné! Všecko bylo úředně projednáno, přece notář ví, co

dělá, a notář přece není podvodník. Přece si nedá firmu na dům, kdyby nebyl notářem. A jeho kancelář . . . ne, ne!

„Dovolte, paní, vy jste nebyla u notáře Menšíka a nezplnomocnila jste svého zetě, Fulgenta Ohma, ku prodeji tohoto domu?“

„Ne! Nikde jsem nebyla a nikoho nezplnomocnila!“

„Kriste Ježíši!“ lekl se teď pan Suda. „Pak jsem z toho blázen. Přece víte, že jsem tady byl, než jsem dům koupil a jej prohlížel.“

„Ano, to vím, že jste tu byl, jenže Ohm mně řekl, že chcete převzít dluh na domě na levnější úrok než záložna, proto že se jdete na dům podívat.“

Pan Suda ztrnul.

„Ale to je podvod! To je podvod! Ježíš Maria, to je vyložený podvod, já musím do Prahy. A vy se nechcete vystěhovat?“

„A kam půjdu? To je jediný můj majetek.“

„Tak to dám k soudu! Ještě dnes ho dám zatknout. A vy jste s ním spráhnutá, hrajete si do rukou, jste jedna banda, zloděj jeden jako druhý, chcete mne připravit o moje poctivé peníze. Buďte dostanu peníze zpět i s náhradou anebo dům. Já dům poctivě koupil, tady mám notářskou listinu, do třech dnů ať jste odtud a a klíče odevzdáte u notáře Menšíka, nebo rozhodne soud. S takovou bandou já jednat nebudu. Poroučím se!“

Pan Suda popadl klobouk a rozehnal se ze dveří. Proletěl kolem Fany v kuchyni jako bouře, sedl do povozu a odejel. Všechno v něm kypělo a vřelo. Přál si, aby už byl v Praze, u toho notáře. Udělá rámus, že to svět neviděl. A toho gaunera Ohma dá zatknout. Na policii půjde, dřív než těch padesát tisíc rozhází. A ta stará, jak dělá pitomou, že o ničem neví!

Povoz mu jel pomalu. Nakláněl se do předu, jakoby chtěl koníkům ulehčiti, aby byli již na stanici. Byl by běžel pěšky. Zdálo se mu, že cesty nic neubývá.

A na domov myslil, až se to dozvědí. Hlava ho z toho rozbolela. Ale dům je jeho, a konec! Měl zavolat četníky a bábu dát vyvést. V podmínkách smlouvy je, v den složení peněz že nabývá kupující veškerých práv k zakoupenému objektu, klíče od domu že se mu odevzdají a veškeren dům uprazdň.

Najednou byl by se rozejel zpátky do Proletova. Musil sejmout klobouk a šátkem utíral si čelo. Ano, měl tu Vavřínkovou dát vyházet na ulici, právo k tomu má. A zase vyvstávaly v něm pochybnosti. Přece dřív zajde k tomu notáři, co ten tomu řekne. Už aby tam byl.

Konečně se ukazovaly komíny kruhových cihelen a nějakých továren, vilky se zahrádkami a stanice. Ale v tom si uvědomil, že vlak jede ke Praze až večer. Hryzl si rty a žluč se mu rozlévala v útrobach. Všecko se proti němu spilklo. I na to si teď vzpomněl, že je pátek, nešťastný den. Ale co měl dělat? Zaplatil povozníkovi a chodil dlouhými kroky, ruce za zády, hlavu skloněnou, po peroně. Ticho, opuštěnost, pořádek a jednotvárnost na stanici působily, že se začal uklidňovat. Rozvážil si všecko dobře. Do Prahy přijede v půl sedmé, domů už nepojede, přespí v hotelu a ráno hned přijde k notáři.

A protože měl ještě skoro tři hodiny času a řízeň měl, vyhledal si hostinec a poslal pikolíska na poštu s telegramem domů do Vodolánek: „Nutné zdržení, přijedu až zítra.“

Když pan Suda ráno přiběhl k notáři Menšíkovi, kroutil tento nad tím hlavou.

„No, ale to jest blázinec! Tady byla, přede svědky a zetěm podepsala plnou moc, předložila všecky potřebné listiny a teď se brání!“

„Prý tady nebyla a nic nepodepisovala.“

Notář se zamyslnil a zvažněl.

„To se musí vyšetřit. Jeďte klidně domů, já si sem paní Vavřínkovou obešlu o dám vám vědět.“

„Ale věc spěchá, vdávám na to dceru . . .“

„Buďte bez starosti, pane Sudo, já věc urychlím všemožně.“

Ještě týž den šlo spěšné psaní do Proletova, v němž notář Menšík důtklivě žádal, aby paní Vavřínková ve vlastním zájmu sobě neobtěžovala v záležitosti prodeje svého domu v Proletově č. 16 dostaviti se zítra o 11. hod. do kanceláře podepsaného. Písař notářův šel s dopisy k oběma svědkům, kteří se podepsali na plnou moc a k panu Ohmovi.

Ohm bydlil ještě u paní Lendlerové, nemoha najít jiného bytu. Ostatně byli oba Fulgent i Věra celé dny pryč. Toho dne oba vyspávali, přišli pozdě domů. Fulgent

byl ještě v posteli, Věra seděla v nejnovějším ranním úboru u malého stolku mezi okny se zrcadlem a upravovala si vlasy. Paní Lendlerová chystala masitou snídani. Obličej jí zářil jako měsíc, když se blíží k úplňku. Připravovala szegedinský guláš. Na stole stály láhve s vínem, paní Lendlerová měla nalito, v papíru tam bylo cukroví celé i rozlámané a otevřená krabička olejových rybiček.

„Bydlí tady, prosím, pan Fulgent Ohm?“

Paní Lendlerová obrátila se od plotny, Ohm se nadzvedl v posteli a Věra, oba lokty ve výši, ruce založené ve vlasech, obrátila se na židli.

„Co pak je?“ vyrazil ze sebe Fulgent.

„Dopis od pana notáře Menšíka.“

Jak to zaslechla paní Lendlerová, otočila se rychle k plotně a jala se míchat v kastrolku.

V Ohmovi to škublo, ale na oko klidně řekl: „Ukažte!“

„Budu prosit podepsat stvrzenku, že dopis doručen.“

Ohm vzal podávanou inkoustovou tužku a podepsal lístek. — „Co chce?“ vyhrklo z paní Lendlerové, sotva písař odešel.

Ohm otevřel dopis, paní Lendlerová stála nad ním.

„Mám tam zítra přijít.“ — „A půjdete tam?“

„Proč bych tam nešel?“ — „Jestli to . . .“

Ale Ohm nedal Lendlerové domluvit. Zahrozil na ni, položil prst na ústa a ukázal na Věru.

Leč ta pozorovala němohru v zrcadle.

„Co to máte spolu?“ obrátila se prudce na ně, ukáž to psaní!“ — Ohm je schoval pod peřinu.

Ošklivé tušení zavanulo duši paní Věry. Stála bledá a třesoucí se.

„Já vás pozoruji již dávno! Jste samé šeptání a samé dorozumívání. Nemyslete si, že jsem slepá, já to tušila, hanba! Mezi vámi já nebudu!“

Hlas paní Věry přeskočil.

„Ale co vás, mladá paní, napadá, co si to myslíte?“ bránila se Lendlerová.

Také Fulgent pochopil, že Věra září.

„Ale bláznuku, snad si nemyslíš . . .?“

„Mlč, mlč! Když se ti to líbí, já vám překážet nebudu!“

„Ale mladá paní!“

Leč Věra nedbala. Tak často viděla muže v dů-

věrném hovoru s Lendlerovou, někdy, když přišla, rychle začali mluvit o něčem jiném, teď ty posuňky, jež zahlédla v zrcadle, ty sladkosti a dárky, které nosil Lendlerové... Začala se rychle oblékat. Nemluvila, na nikoho se nedívala, jen rychle házela na sebe šaty. V tváři byla růžová a jako nabobtnalá. To slzy se jí sbíhaly v očích hněvem a lítostí. Ale potlačovala je svou hrdoostí. Popadla klobouk, posadila si jej na hlavu, chytila svou koženou kabelku a hnala se ke dveřím.

Lendlerová jí zastoupila cestu: „Ale mladá paní, vy se mýlíte! Kam chcete jít?“

Věra ji odstrčila: „Nechte mne!“

„I nechte ji,“ ozval se Fulgent, „ona zase přijde.“

Kdyby tohohle zvolání Fulgentova nebylo, byla by se snad vrátila. Byla by večer šla do společnosti, kde by se s mužem sešla. Ale teď to nebylo možno. Zmocnil se jí vzdor. Lendlerovou nenáviděla z té duše. Byla jí protivná od počátku. Nehoršila se na muže tak, jako na ni. Přespala u přítelkyně. Ale spala špatně. Co bude dělat? Kam půjde? Kam jinam než k matce. A jak tak ležela, představovala si matku, přemýšlela o ní a zatoužila po ní. Ano, pojedete tam! Nemohla se dočkat rána a hned ranním vlakem pustila se do Proletova.

Fany jí přišla otevřít.

„Milostpaní není, chudák, doma.“

„Kde je?“ lekla se Věra toho slova „chudák.“

„Jela do Prahy k tomu notáři, chudáček.“

„K Menšíkovi?“

„K tomu, ano.“

Věra zahryzla zuby do rtů.

„A co tam? Nevíte Fanyňko?“

„Jemine svatej, co pak nic nevědí? Pan Ohm jí prodal dům.“

„Ohm? Můj jí prodal dům? Proto má peníze!“

„Ježíši na nebi,“ lomila Fany rukama, „co my si teď počneme?“

„Ale přece musila maminka o tom vědět?“

„Toho nejmenšího ne, až přišel ten člověk, co jej koupil a milostpaní vyháněl.“

„A nevyjednávala maminka s někým, nepodpisovala něco?“

„Ničehož nic, a ten člověk ukazoval kupní smlouvu od notáře.“ — Slovo „notář“ vzpamatovalo Věru.

„V kolik hodin má být maminka u notáře?“

„V jedenáct.“

„S Bohem!“ vzkřikla paní Ohmová, obrátila se a běžela. „Já musím za ní, snad stihnu ještě rychlík.“

Dala se pěšinami, chvátala. Dostihne-li ještě rychlík ku Praze, bude v půl dvanácté v Praze.

Za Proletovem spatřila na silnici poštu. Kývala na kočího, dávala mu znamení. Neviděl, ale kdosi z cestujících ho upozornil. Zastavil a počkal na ni.

\* \* \*

V jedenáct hodin v přední kanceláři notáře Menšíka, kde psal písař a koncipista notářův, stál Fulgent Ohm se dvěma svědky, kinohercem Macháčkem a Gerstlem.

„Promiňte, že vám dělám nepříjemnosti, ani ve snu mne to nenapadlo, když jsem vás žádal za svědky.“

„Co pak zase je?“ tázali se oba dychtivě.

„Ale tchyně, to víte, ženské! Nejprv abych jí prodal dům, to škemrala a žadonila, že by ji ošídili, že tomu nerozumí a kdesi cosi, a teď, když jsem jí jej prodal, nechce o ničem slyšet, že nic nepodepisovala a nikoho nezplnomocnila.“

„No, to přestává všecko!“ zlobil se pan Macháček.

„Ženská logika!“ dokládal pan Gerstl.

U notáře samého seděla zatím paní Vavřínková.

„Přece nemůžete, milostivá, popřít, že jste zde tenkrát v mé kanceláři byla a svého zetě, pana Fulgenta Ohma zplnomocnila, aby ve váš prospěch dům prodal.“

„Ne, nebyla jsem tady a svého zetě jsem k ničemu nezplnomocňovala.“

„Ale dovolte, vždyť jsem při tom byl a vaše podoba mi utkvěla v paměti! Jaké je to jednání! A snad popřete, že tohle není váš podpis?“

Paní Vavřínková dívala se na podpis na plné moci.

„Tak se podepisuji, ale tuhle listinu jsem nepodepisovala.“ — Notář pokrčil rameny. Byl rozzloben a těžko to tajil: „Potom máme na to svědky. Doufám, že vůči nim toho nepopřete.“

„Prosím, pánové, vstupte!“ otevřel notář dveře do přední kanceláře. Ohm a oba svědci vešli.

Jak je paní Vavřínková spatřila, zbledla. Neblahé tušení ji schvátilo. Byla zaskočena, ošizena. Je po jejím domě. To oni ji o něj připravili!

Oba, Macháček i Gerstl ji uctivě zdravili. Ale ona se třásla. Jidášové! Jidášové! říkala si v duchu. Bylo po jejím klidu. „Pánové,“ začal notář, „poznáváte paní Vavřínkovou?“

„Zajisté, ovšem,“ dosvědčovali oba svědci.

„Milostivá paní, znáte oba dva pány svědky?“

„Ano. Viděla jsem je, když se Ohm ženil.“

„A od té doby ne?“ — „Ne.“

„Tady jste se s nimi nesešla?“

„Ne. Nikdy jsem tu nebyla.“

„No, tohle se mi ještě nestalo!“ vybuchl notář.

„Ale milostivá, vždyť jsme tady s vámi mluvili,“ připomínal pan Macháček.

„S někým jiným, ale se mnou ne!“

„Ale maminko!“ domlouval Fulgent.

„Vy mlčte,“ rozčilovala se paní Vavřínková, „vás nechci znát!“ — Ohm pokrčil rameny a obraceje se k notáři, řekl: „Ona je blázen.“

„Pak ovšem je tu těžká porada. Nejdřív někoho úředně zplnomocnit, aby dům prodal, a když dům prodal, brát to v odpor, to není žádné jednání,“ horlil notář.

Ale paní Vavřínková ho už ani neposlouchala. Rukou si držela čelo, jež pálilo a chtělo se rozskočit.

„Paní Vavřínková,“ mluvil důrazně notář, „je to váš zeť, pan Fulgent Ohm, nebo není?“

„Nechte mne, nechte mne!“ naříkala paní Vavřínková.

„Odpovězte!“ naléhal notář.

„Je to — je to — podvodník,“ zasténala.

„Ona třeští, vždyť patří do blázince,“ syčel Ohm, „já to mohu odpřisáhnout.“

V tom se otevřely dveře. Věra udýchaná spěchem zastavila se na prahu.

Ale paní Vavřínková si jí nevšímalá. Ruku vztaženou proti Ohmovi, volala: „Tak ať přísahá, může li.“

„To bude nejkratší,“ rozhodl notář. „Pane Ohm,

můžete přísahou stvrditi, že jste se v obou těch věcech nedopustil žádného klamu, nebo podvodu?“

„Mohu,“ odpověděl jasně Ohm.

„Dobře,“ řekl notář. Otevřel skříň, vyňal černý křížek se stříbrným Ukřížovaným, postavil na stůl mezi dva svíce a rozsvítil svíčky.

Paní Vavřínková s očima vytřeštěnými dívala se na to. Tělo se jí naklánělo do předu. Věra stála vedle ní a držela ji rukama.

„Pane Fulgente Ohme, jste katolík. Víte, co přísaha znamená. Jest to slavné volání Boha vševědouceho za svědka. Položte levou ruku sem na evangelium, pravici zdvihněte k nebi.“

Fulgent Ohm přistoupil, levici položil na evangelium, pravici zvedl. — „Říkejte po mně,“ velel notář.

„Nepřisahejte! Nepřisahejte!“ volala paní Vavřínková. „Nepřisahejte, přísahal byste křivě. Ať přijdu o dům, o všecko. Jsem žebračka, ale radši půjdu od dveří ke dveřím prosit, suchý chléb budu jíst — —“

Hlas jí přeskočil, v hrdle jí zachrčelo a počala padat.

Pan Macháček i Gerstl přiskočili k Věře na pomoc.

„Matinko, předobrá matinko!“ volala ustrašená Věra.

Paní Vavřínková otevřela mdlé, strhané oči.

„Nešťastné — — dítě — — nešťastné — —“ šeptala, ale v tom se nazvedla, tělo se vypnulo jako v křeči. „Ach,“ povzdechla si zdlouha, polobolestně a shroutila se na koberec.

„Vodu!“ vzkřikl notář, otevřev prudce dveře do přední kanceláře a spěchal k nebohé paní.

Všichni byli u ní, skloněni k ní, jenom Fulgent Ohm stál opodál zamračeně. — „Mrtva,“ pravil notář.

Hlava nebožčina bezvládně ležela na klíně klečící Věry. Slovo „mrtva“ projelo jí srdcem jako šíp.

„Vrahu!“ vzkřikla Věra na svého muže. „Tys ji zabil! Okradl jsi ji a zabil ji! Byl bys křivopřísežník, ale ona tě od toho zachránila — svěťice!“

A dvě svíčky jasně hořely po stranách černého kříže, na němž bylo stříbrné tělo Ukřížovaného. —



Podporujte

# Dědictví Svatojanské!

---

**Knihy „Dědictvím“ vydané tvoří  
vzornou knihovnu katolickou!**

**Přistupujte za členy  
(vklad 80 Kč jednou pro vždy!)**

**Kupujte a rozšiřujte knihy „Dědictvím“ vydané!**

*Šířte různá vydání Písma svatého,  
která vyšla péčí „Dědictví“.*

(„Bible Česká“, kapesní vydání Nového zákona,  
otisky jednotlivých Evangelii, Žaltář.)

**Žádejte ceník!**

Přihlášky a objednávky přijímá

**Ředitelství  
DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO  
v Praze-IV., Vikářská ulice čis. 35.**